«ԱՐԵԳԱԿ»
ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ
և անկախ աուդիտորի եզրակացություն
2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Բովանդակություն

Էջ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 2017 Թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ ԱՎԱՐՏՎԱԾ ՏԱՐՎԱ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 1

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ 2

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2017 Թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ 5

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 6

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 7

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 8

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Ներածություն 9
2. Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն 9
3. Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների կիրառման դատողություններ 17
4. Նոր և վերանայված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների և մեկնաբանությունների կիրառումը 19
5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ 23
6. Ժամկետային ավանդներ 23
7. Հաճախորդներին տրվող վարկեր 23
8. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ 28
9. Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ 28
10. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ 28
11. Այլ ակտիվներ 30
12. Հետգնման համաձայնագրեր 30
13. Վարկեր և փոխառություններ 31
14. Բաժնետիրական կապիտալ 31
15. Տոկոսային եկամուտ և ծախս 32
16. Այլ գործառնական ծախսեր 32
17. Անձնակազմի գծով ծախսեր 32
18. Վարչական և այլ գործառնական ծախսեր 33
19. Շահութահարկ 33
20. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում 35
21. Կապիտալի կառավարում 44
22. Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ 44
23. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը 45
24. Փոխկապակցված անձանց հետ գործարքներ 48

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 2017 Թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ ԱՎԱՐՏՎԱԾ ՏԱՐՎԱ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է «ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա գործունեության արդյունքները, դրամական միջոցների հոսքերը և Ընկերության բաժնետիրական կապիտալի փոփոխությունները ճշմարիտ ներկայացնող, Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին (ՖՀՄՍ) համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է՝

- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության պատշաճ ընտրության և կիրառման համար,
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ ներկայացվող տեղեկատվության համապատասխանության, վստահելիության, համեմատականության և հասկանալիության համար,
- Լրացուցիչ բացահայտումների տրամադրման համար, երբ ՖՀՄՍ-ի հատուկ պահանջների համապատասխանությունը բավարար չէ, որպեսզի օգտագործողները պատկերացում կազմեն Ընկերության ֆինանսական վիճակի և կատարողականի վրա որոշակի գործարքների, այլ իրադարձությունների և պայմանների ունեցած ազդեցության մասին, և
- Ընկերության գործունեության անընդհատությունն ապահովելու կարողության գնահատման համար:

Ղեկավարությունը նաև պատասխանատու է՝

- Ընկերությունում ներքին վերահսկողության արդյունավետ և ողջամիտ համակարգ մշակելու, ներդնելու և պահպանելու համար,
- Համապատասխան հաշվապահական գրանցումներ վարելու համար, որոնք բավարար կլինեն Ընկերության գործառնությունները արտացոլելու և ներկայացնելու և ցանկացած ժամանակ Ընկերության ֆինանսական վիճակը ողջամիտ ճշգրտությամբ բացահայտելու համար, ինչպես նաև հնարավորություն կընձեռեն ղեկավարությանը հավաստիանալու, որ Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները համապատասխանում են ՖՀՄՍ-ներին,
- ՀՀ օրենսդրության և հաշվապահական ստանդարտների պահանջներին համապատասխան հաշվապահական հաշվառում վարելու համար,
- Ընկերության ակտիվների անվտանգության ապահովման համար խելամիտ քայլերի իրականացման համար, և
- Խարդախությունների և նմանատիպ այլ երևույթների բացահայտման և կանխարգելման համար:

2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատված են Տնօրենների խորհրդի կողմից 2018 թ. մարտի 23-ին:

Ստորագրված է Տնօրենների խորհրդի անունից՝

Մարիամ Եսայան
Գործադիր տնօրեն

Արմինե Աղաջանյան
Ֆինանսական տնօրեն

«ԱՐԵԳԱԿ»
«AREGAK»
02581899
Լ-05

Մարտի 23, 2018թ.
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

Դելոյթ Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան, Ամիրյան փող. 4/7
«Իմպերիում պլազա» բիզնես
կենտրոն, 7-րդ հարկ

Հեռ.՝ +374 10 52 65 20
Ֆաքս՝ +374 10 52 75 20
www.deloitte.am

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի բաժնետերերին՝

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ եկամտի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները՝ ներառյալ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքը և դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է այս եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված *Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի* (*ՀԷՄՍԽ կանոնագիրք*) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի համար կիրառելի վարքագծի պահանջների, և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն նշված պահանջների և ՀԷՄՍԽ կանոնների: Համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար և համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ներին համապատասխան սույն ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման, ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որը ղեկավարությունը համարում է անհրաժեշտ սխալի կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

«Դելոյթ» անվանումը վերաբերում է երաշխիքով սահմանափակված «Դելոյթ Թուշ Թոմացու Լիմիթեդ» բրիտանական մասնավոր ընկերությանը, ինչպես նաև դրա անդամ ֆիրմաների ցանցը ներկայացնող ցանկացած մեկ կամ մի քանի կազմակերպության, որոնցից յուրաքանչյուրն իրենից ներկայացնում է առանձին և անկախ իրավաբանական անձ: «Դելոյթ Թուշ Թոմացու Լիմիթեդ»-ի, նրա անդամ ֆիրմաների և իրավական կառուցվածքի մասին տեղեկատվություն ստանալու համար այցելեք www.deloitte.com/about:
ԱՊՀ-ում «Դելոյթ»-ի իրավական կառուցվածքի վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու համար այցելեք www.deloitte. am/about:
© 2018 «Դելոյթ Արմենիա» ՓԲԸ: Բոլոր իրավունքները պաշտպանված են:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը, կամ էլ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում, և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին, կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական թերահավատություն: Ի լրումն՝

- Հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվություններում առկա էական խեղաթյուրման ռիսկը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ, կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում աուդիտին առնչվող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների և առնչվող բացահայտումների խելամտությունը:
- Եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է էական կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության նկատմամբ: Եթե եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզնից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, երբ այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա:

Սակայն, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Ընկերությանը՝ դադարեցնել գործունեության անընդհատության հիմունքի կիրառումը:

- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքն ու բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Սրբուհի Հակոբյան
Գործադիր տնօրեն

Արփինե Ղևոնդյան
Աուդիտի տնօրեն

Մարտի 23, 2018թ.
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

«Դելոյթ Արմենիա» ՓԲԸ

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
(հազար ՀՀ դրամով)

	Ծան.	2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	276,685	72,204
Ժամկետային ավանդներ	6	2,292,052	978,561
Հաճախորդներին տրված վարկեր	7	17,084,456	15,710,460
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	8		
- Ընկերության կողմից պահվող		406,783	288,087
- Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված		-	100,579
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	9		
- Ընկերության կողմից պահվող		368,513	677,607
- Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված		-	88,746
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	10	515,936	596,890
Այլ ակտիվներ	11	282,372	318,426
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		**21,226,797**	**18,831,560**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Հետգնման պայմանագրեր	12	-	191,117
Վարկեր և փոխառություններ	13	2,150,776	2,189,032
Պարտավորություն ընթացիկ շահութահարկի գծով		300,965	231,622
Հետաձգված շահութահարկի պարտավորություն	19	162,990	194,507
Պարտավորություններ շահաբաժնի գծով	14	200,282	137,767
Այլ պարտավորություններ		117,543	87,605
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		**2,932,556**	**3,031,650**
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	14	3,445,000	3,445,000
Լրացուցիչ վճարված կապիտալ		-	390,660
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների պահուստ		23,800	17,083
Չբաշխված շահույթ		14,825,441	11,947,167
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		**18,294,241**	**15,799,910**
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		**21,226,797**	**18,831,560**

Ստորագրված է Տնօրենների խորհրդի անունից՝ 2018 թ. մարտի 23-ին:

Մարիամ Եսայան
Գործադիր տնօրեն

Արմինե Աղաջանյան
Ֆինանսական տնօրեն

9-49 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
(հազար ՀՀ դրամով)

	Ծան.	2017 թ.	2016 թ.
Տոկոսային եկամուտ	15	5,022,249	4,382,598
Տոկոսային ծախս	15	(302,007)	(303,715)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		**4,720,242**	**4,078,883**
Հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկման պահուստի զուտ վերականգնում/(ծախսագրում)	7	235,542	(772,773)
Զուտ տոկոսային եկամուտ հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկման պահուստի զուտ փոփոխությունից հետո		**4,955,784**	**3,306,110**
Կոմիսիոն և այլ վճարների գծով ծախս		(6,787)	(11,487)
Փոխարժեքային տարբերություններից կորուստներ		(8)	(151)
Այլ գործառնական եկամուտ	16	241,004	447,401
Անձնակազմի ծախսեր	17	(995,219)	(947,098)
Վարչական և այլ գործառնական ծախսեր	18	(647,849)	(654,056)
Շահույթ մինչև հարկումը		**3,546,925**	**2,140,719**
Շահութահարկի գծով ծախս	19	(719,029)	(439,310)
ՏԱՐՎԱ ՇԱՀՈՒՅԹ		**2,827,896**	**1,701,409**
Այլ համապարփակ եկամուտ			
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն (առանց շահութահարկի)		6,717	17,083
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ԵԿԱՄՈՒՏ		**2,834,613**	**1,718,492**

9-49 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
(հազար ՀՀ դրամով)

	Ծան.	Բաժնետի-րական կապիտալ	Լրացուցիչ վճարված կապիտալ	Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների պահուստ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ		**3,445,000**	**390,660**	-	**10,540,925**	**14,376,585**
Տարվա շահույթ		-	-	-	1,701,409	**1,701,409**
Այլ համապարփակ եկամուտ		-	-	17,083	-	**17,083**
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ		-	-	17,083	1,701,409	**1,718,492**
Հայտարարագրված շահաբաժին		-	-	-	(295,167)	**(295,167)**
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ		**3,445,000**	**390,660**	**17,083**	**11,947,167**	**15,799,910**
Ընդամենը տարվա շահույթ		-	-	-	2,827,896	**2,827,896**
Այլ համապարփակ եկամուտ		-	-	6,717	-	**6,717**
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ		-	-	6,717	2,827,896	**2,834,613**
Հայտարարագրված շահաբաժին	14	-	-	**-**	(340,282)	**(340,282)**
Լրացուցիչ վճարված կապիտալի պահուստի փոխանցում չբաշխված շահույթին	14	-	(390,660)	-	390,660	-
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		**3,445,000**	**-**	**23,800**	**14,825,441**	**18,294,241**

9-49 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն
2017 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
(հազար ՀՀ դրամով)

	Ծան.	2017 թ.	2016 թ.
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր			
Ստացված տոկոսներ		4,995,238	4,320,563
Վճարված տոկոսներ		(340,380)	(427,676)
Վճարված կոմիսիոն վճարներ		(6,787)	(11,487)
Փոխարժեքի տարբերությունից ստացված զուտ եկամուտ		(18)	(127)
Այլ գործառնական եկամուտից մուտքեր		240,590	439,352
Այլ վճարներ		(38,076)	(35,489)
Անձնակազմի գծով վճարումներ		(960,535)	(945,578)
Վարչական և այլ գործառնական ծախսերի գծով վճարումներ		(489,858)	(547,662)
Վճարված շահութահարկ		(682,882)	(520,666)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր, նախքան գործառնական ակտիվներում փոփոխությունները		**2,717,292**	**2,271,230**
Հաճախորդներին տրված վարկերի զուտ աճ		(1,148,506)	(1,241,044)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ		**1,568,786**	**1,030,186**
Ներդրումային գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր			
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում		(148,308)	(744,838)
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների մարում		560,000	-
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում		-	(344,085)
Ժամկետային ավանդների տեղաբաշխում		(1,300,000)	-
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(7,421)	(25,133)
Մուտքեր հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարումից		183	7,725
Ներդրումային գործունեությունում օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		**(895,546)**	**(1,106,331)**
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր			
Մուտքեր հետգնման պայմանագրերից		-	191,000
Հետգնման պայմանագրերի մարում		(191,000)	-
Վճարված շահաբաժիններ	14	(277,767)	(343,147)
Ֆինանսական գործունեությունում օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		**(468,767)**	**(152,147)**
Արտարժույթի դրույքաչափի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		**8**	**29**
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/ (նվազում)		**204,481**	**(228,292)**
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեսկզբի դրությամբ	5	72,204	300,467
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեվերջի դրությամբ	5	**276,685**	**72,204**

9-49 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

«ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
(հազար ՀՀ դրամով)

1. Ներածություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են «ԱՐԵԳԱԿ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) համար՝ 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա կտրվածքով, որոնք համապատասխանում են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին (ՖՀՄՍ-ներ):

Ընկերությունը հիմնադրվել է 2006 թվականին Հայաստանի Հանրապետությունում (այսուհետ՝ ՀՀ)՝ որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն: Ընկերության սեփականատերը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» բարեգործական հիմնադրամն է, վերջնական վերահսկող կազմակերպությունը՝ Միավորված մեթոդիստական եկեղեցու օգնության կոմիտեի գլոբալ նախարարությունների Գլխավոր խորհուրդը (UMCOR): Մինչև 2015թ. դեկտեմբերի 1-ը Ընկերության լիիրավ սեփականատերն ու վերջնական վերահսկողն էր ԱՄՔՈՐ-ը: 2015թ. դեկտեմբերի 1-ից Ընկերության 100% բաժնետոմսերը փոխանցվեցին «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» բարեգործական հիմնադրամին:

Հիմնական գործունեությունը. Ընկերության հիմնական գործունեությունը միկրո և միջին չափի, անհատական բիզնես և սպառողական վարկերի տրամադրումն է ՀՀ-ում և Լեռնային Ղարաբաղում:

Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի (այսուհետ ՀՀ ԿԲ) կողմից: Ընկերությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա, ինչպես նաև 27 մասնաճյուղեր և երեք ներկայացուցչական գրասենյակներ, որտեղից իրականացնում է բիզնես գործունեություն ՀՀ-ում և Լեռնային Ղարաբաղում: Ակտիվների և պարտավորությունների մեծ մասը գտնվում է ՀՀ-ում:

Իրավաբանական հասցեն և գործունեության վայրը. Ընկերության գլխամասային գրասենյակի գրանցման հասցեն՝ Ամիրյան 4/6, տարածք 152, Երևան 0010, Հայաստանի Հանրապետություն:

2. Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն

Համապատասխանության մասին հայտարարություն. սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Պատրաստման հիմունքները. սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են այն ենթադրության հիման վրա, որ Ընկերությունը գործում է անընդհատության հիմունքով և կշարունակի գործունեությունը մոտ ապագայում: Ողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է հազար ՀՀ դրամով (այսուհետ՝ հազար դրամ), եթե այլ բան նշված չէ:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են պատմական արժեքի հիման վրա, բացառությամբ որոշ հիմնական միջոցների և ֆինանսական գործիքների, որոնք գնահատվում են վերահաշվարկված գումարով կամ իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին, ինչպես պարզաբանվում է ստորև՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ:

Պատմական արժեքը սովորաբար հիմնված է ակտիվների դիմաց տրված հատուցման իրական արժեքի վրա:

Իրական արժեքն այն գումարն է, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքի արդյունքում չափման ամսաթվի դրությամբ կստացվեր ակտիվը վաճառելիս, կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելիս՝ անկախ նրանից, թե արդյոք գինը ուղղակիորեն դիտարկելի է կամ գնահատվել է՝ օգտագործելով այլ գնահատման մեթոդներ: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը գնահատելիս Ընկերությունը հաշվի է առնում ակտիվի կամ պարտավորության բնութագրերը, եթե շուկայի մասնակիցները այդ բնութագրերը հաշվի կառնեին չափման ամսաթվի դրությամբ ակտիվի կամ պարտավորության գինը որոշելիս: Այս ֆինանսական հաշվետվություններում չափման և/կամ այլ բացահայտումների նպատակով իրական արժեքը որոշվում է նման սկզբունքներով, բացառությամբ բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարման գործարքներից, որոնք ՖՀՄՍ 2-ի շրջանակում են, վարձակալության գործարքներից, որոնք ՀՀՄՍ 17-ի շրջանակում են, ինչպես նաև չափումներից, որոնք թեև համանման են իրական արժեքին, սակայն իրական արժեքով չեն, մասնավորապես իրացման զուտ արժեքը՝ ՀՀՄՍ 2-ի համաձայն կամ օգտագործման արժեքը՝ ՀՀՄՍ 36-ի համաձայն:

Ֆինանսական հաշվետվությունների տեսանկյունից իրական արժեքով չափումը դասակարգվում է երեք մակարդակի՝ հիմք ընդունելով իրական արժեքով չափման ընթացքում օգտագործված ելակետային տվյալների դիտարկելիության աստիճանը և իրական արժեքի ամբողջությամբ չափման ժամանակ օգտագործված տվյալների նշանակալիությունը, որոնք նկարագրված են ստորև՝

- Մակարդակ 1-ի դեպքում ելակետային տվյալներ են հանդիսանում ակտիվ շուկայում համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների նշված գները (չճշգրտված), որոնք ընկերությանը հասանելի են չափման ամսաթվի դրությամբ.
- Մակարդակ 2-ի ելակետային տվյալները իրենցից ներկայացնում են մակարդակ 1-ում նշված գներից տարբերվող ելակետային տվյալները, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են ակտիվների կամ պարտավորությունների գծով.
- Մակարդակ 3-ի ելակետային տվյալներն իրենցից ներկայացնում են ակտիվների կամ պարտավորությունների գծով ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ:

Գործառնական արժույթ. Ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված միավորները չափվում են այն տնտեսական միջավայրում գործող արժույթով, որում վարկային կազմակերպությունը իրականացնում է իր գործունեությունը: Ընկերության և նրա ներկայացուցչության գործառնական արժույթը ՀՀ ազգային տարադրամը՝ ՀՀ դրամն է (այսուհետ՝ դրամ):

Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Ընկերության գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթներով (արտարժույթով) կատարված գործարքները ճանաչվում են համապատասխան գործառնական արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են գործառնական արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի սահմանման օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով հաշվարկված պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում:

Փոխարժեքի տարբերությունները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ եկամտի հաշվետվության մեջ այն ժամանակահատվածում, որում դրանք առաջացել են: Ստորև ներկայացվում են փոխարժեքները:

	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեք	
	2017թ.	**2016թ.**	**2017թ. դեկտ. 31**	**2016թ. դեկտ. 31**
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	482.63	480.45	484.10	483.94
ՀՀ դրամ/1 եվրո	546.15	531.86	580.10	512.20

Հաշվանցում. Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն: Եկամուտները և ծախսերը չեն հաշվանցվում շահույթի կամ վնասի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե դա չի պահանջվում կամ թույլատրվում որևէ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտով կամ մեկնաբանությամբ և հստակ բացահայտված չէ Ընկերության հաշվապահական քաղաքականության մեջ:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը. Ֆինանսական ակտիվներից տոկոսային եկամուտները ճանաչվում են, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերությանը և եկամտի գումարը կարող է արժանահավատորեն չափվել: Տոկոսային եկամուտները և ծախսերը ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության (կամ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների խմբի) ամորտիզացված արժեքի հաշվարկման և համապատասխան ժամանակահատվածի կտրվածքով տոկոսային ծախսի և եկամտի բաշխման մեթոդն է:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն տոկոսադրույքն է, որը ճշգրտորեն զեղչում է ապագա գնահատված կանխիկի ստացումները (ներառյալ բոլոր տեսակի միջնորդավճարները և ստացված կամ վճարված գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, գործարքի հետ կապված ծախսերը և այլ պարգևավճարներ կամ զեղչեր) պարտքային գործիքի ակնկալվող գործողության ժամանակահատվածի ողջ ընթացքում, կամ, ըստ անհրաժեշտության, ավելի կարճ ժամանակահատվածում՝ հասցնելով սկզբնական ճանաչման պահին առկա զուտ հաշվեկշռային արժեքին:

Այն դեպքերում, երբ տեղի է ունենում ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ակտիվների խմբի արժեքի նվազում (մասնակի նվազում) արժեզրկումից կորստի հետևանքով, տոկոսային եկամուտն այդուհետև ճանաչվում է՝ կիրառելով այն տոկոսադրույքը, որը կիրառվել էր արժեզրկումից կորուստը չափելու նպատակով ապագա դրամական հոսքերը զեղչելիս:

Իրական արժեքով չափվող ակտիվների գծով ստացված տոկոսները դասակարգվում են որպես տոկոսային եկամուտ:

Տույժ-տուգանքներից ստացված եկամուտը ճանաչվում է իրական կանխիկի հիմունքներով: Ղեկավարության գնահատումներով հաշվեգրման և կանխիկի հիմունքների միջև տարբերությունները գրեթե հավասար են:

Եկամուտներ հետգնման պայմանագրերով. վերոնշյալ գործիքների վաճառքից եկամուտը/կորուստը շահույթի կամ կորստի հաշվետվության մեջ ճանաչվում են որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս՝ հիմնվելով հետգնման արժեքի և վաճառքի գնի միջև առկա տարբերության վրա, երբ նման գործիքները վաճառվում են երրորդ կողմերին: Երբ հակադարձ ռեպոն/ռեպոն կատարվում է իր սկզբնական պայմաններով, վաճառքի և սկզբնական պայմանագրով բանակցված հետգնման արժեքի արդյունավետ շահույթը/տոկոսադրույքը ճանաչվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի միջոցով:

Ֆինանսական գործիքներ. Ընկերությունը ճանաչում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ այն դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կանոնավոր կերպով գնումները և վաճառքը հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ: Ֆինանսական գործիքների կանոնավոր գնումները

կամ վաճառքն իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվների այն գնումները կամ վաճառքը, որոնք պահանջում են ակտիվների մատակարարում շուկայում ընդունված պայմաններով սահմանված կարգով:

Ֆինանսական ակտիվի և պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների (բացառությամբ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից և պարտավորութուններից) դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Գործարքի գծով ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների ձեռքբերմանը, անմիջապես ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական ակտիվներ. ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ և վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր: Դասակարգումը կախված է ֆինանսական ակտիվների բնույթից ու նպատակից և որոշվում է սկզբնական ճանաչման պահին:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնց գծով Ընկերությունն ունի մինչև մարման ժամկետը պահելու հաստատուն մտադրություն և կարողություն: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումը:

Եթե Ընկերությունը որոշեր վաճառել կամ վերադասակարգել մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների զգալի մասը նախքան դրանց մարման ժամկետը (բացառությամբ հատուկ հանգամանքների առկայության), ողջ դասը կորակազրկվեր և կդասակարգվեր որպես վաճառքի համար մատչելի: Ավելին, Ընկերությանը կարգելվեր ընթացիկ տարում և դրան հաջորդող երկու տարիների ընթացքում դասակարգել որևէ ֆինանսական ակտիվ որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ են, որոնք դասակարգվում են որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ չեն դասակարգվում որպես (ա) վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, (բ) մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ (գ) շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ:

Ընկերության կողմից ակտիվ շուկայում վաճառվող պետական պարտատոմսերը դասակարգվում են որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ և հաշվարկվում իրական արժեքով, որը որոշվում է ծանոթագրություն 23-ում նկարագրված կարգով: Իրական արժեքի փոփոխությունից օգուտը և վնասները ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում և կուտակվում են ներդրումների վերագնահատման պահուստում, բացառությամբ ոչ ժամանակավոր արժեզրկման կորուստների, արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսի, շահաբաժինների տեսքով եկամտի, դրամային ակտիվների դեպքում՝ արտարժույթի փոխարկումից օգուտի և վնասի, որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այն դեպքում, երբ ներդրումն օտարվում է կամ համարվում արժեզրկված, նախկինում ներդրումների վերագնահատման պահուստում կուտակված օգուտը կամ վնասը վերադասակարգվում է շահույթում կամ վնասում:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր. առևտրային դեբիտորական պարտքերը, վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը, որոնք ունեն ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներ և գնանշված չեն ակտիվ շուկայում (այդ թվում՝ ՀՀ ԿԲ-ում ունեցած մնացորդները, բանկերից ստանալիք գումարները, հաճախորդներին տրված վարկերը և այլ ֆինանսական ակտիվներ), դասակարգվում են որպես «վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումը: Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, բացառությամբ կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի, որոնց դեպքում տոկոսի ճանաչումը էական ազդեցություն չէր ունենա:

Անձնակազմին տրվող վարկերը, որոնք սկզբնավորվում են շուկայականից տարբեր տոկոսադրույքով, վերաչափվում են սկզբնավորման պահին իրական արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է տոկոսագումարների ապագա վճարումները և մայր գումարի մարում(ներ)ը՝ զեղչված նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքով: Առաջացող տարբերությունը հետաձգվում է որպես աշխատողի կանխավճարային արտոնություն և արտացոլվում շահույթում կամ վնասում՝ որպես անձնակազմի արտոնություն այն ժամանակահատվածում, երբ աշխատողներին ծառայություն է մատուցվում: Աշխատողների կանխավճարային արտոնության ամորտիզացիան հաշվարկվում է իրական տոկոսային ծախսի և անվանական շուկայական տոկոսային ծախսի միջև եղած տարբերության հիման վրա:

Արժեթղթերի հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի փոխատվության գործարքներ. իր գործունեության բնականոն ընթացքում Ընկերությունը կնքում է ֆինանսական ակտիվների վաճառքի և հետգնման պայմանագրեր (հետգնման/ռեպո), ինչպես նաև ֆինանսական ակտիվների գնման և հետվաճառքի պայմանագրեր (հակադարձ հետգնման): Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրերն օգտագործվում են Ընկերության կողմից որպես իր գանձապետական կառավարման տարր:

Ռեպո համաձայնագիրն իրենից ներկայացնում է վճարի կամ այլ հատուցման դիմաց ֆինանսական ակտիվի փոխանցում մեկ այլ կողմի և համապատասխան պարտավորություն՝ հետ գնելու այդ ֆինանսական ակտիվն ապագայում փոխանակման համար, օգտագործված կանխիկ կամ այլ հատուցման գումարը գումարած տոկոսը: Այս պայմանագրերը հաշվառվում են որպես ֆինանսական գործարքներ: Ֆինանսական ակտիվները, որոնք վաճառվում են հետգնման պայմանագրերով, շարունակում են ներկայացվել ֆինանսական հաշվետվություններում, իսկ այս պայմանագրերի դիմաց ստացված հատուցումը հաշվառվում է որպես ապահովության միջոց հանդիսացող ավանդ՝ բանկերի հետ ավանդային գործիքներում:

Հակադարձ ռեպո համաձայնագրով ձեռք բերված ակտիվները գրանցվում են ֆինանսական հաշվետվություններում որպես արժեթղթերով գրավադրված ավանդի կանխիկ դրամական միջոցներ և այլ ակտիվներ, և դասակարգվում են բանկից ստանալիք և/կամ հաճախորդներին տրված վարկեր:

Ընկերությունը կնքում է արժեթղթերի հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի փոխատվության պայմանագրեր, ըստ որոնց այն ստանում կամ փոխանցում է գրավի առարկան՝ շուկայում ընդունված պրակտիկայի համաձայն: Հետգնման գործարքների ՀՀ-ում և ԱՊՀ երկրներում գործող ստանդարտ պայմաններում, գրավի առարկան ստացողն իրավունք ունի վաճառել կամ վերագրավադրել այն, որը ենթակա է համարժեք արժեթղթերի վերադարձման գործարքի մարման ժամանակ:

Արժեթղթերի փոխանցումը պայմանագրային կողմերին միայն արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, եթե դրա հետ միասին փոխանցվում են նաև սեփականության հետ կապված ռիսկերը և օգուտները:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում. ֆինանսական ակտիվները, բացի շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից, յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշների հայտնաբերման նպատակով: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են արժեզրկված, եթե առկա է օբյեկտիվ վկայություն այն մասին, որ ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի դեպքեր կարող են ազդեցություն ունենալ ներդրման գծով գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Որպես վաճառքի համար մատչելի դասակարգված՝ ցուցակված և չցուցակված կապիտալի ներդրումներում արժեթղթի իրական արժեքի զգալի կամ տևական անկումն իր ինքնարժեքից համարվում է արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն կարող են համարվել հետևյալ հայտանիշները՝

- Թողարկողի կամ գործընկերոջ զգալի ֆինանսական դժվարությունները, կամ
- Պայմանագրի խախտումը, մասնավորապես տոկոսների կամ մայր գումարի վճարման ուշացումը կամ չկատարումը, կամ
- Տոկոսների կամ մայր գումարի վճարման ուշացումը կամ չկատարումը, կամ
- Փոխառուի կողմից սնանկության կամ ֆինանսական վերակազմակերպման գործընթացի հավանական նախաձեռնումը, կամ
- Ֆինանսական դժվարությունների արդյունքում տվյալ ֆինանսական ակտիվի գծով ակտիվ շուկայի անհետացումը:

Ֆինանսական ակտիվների որոշ կատեգորիաների համար, ինչպիսիք են վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, ակտիվները, որոնք ըստ գնահատականների առանձին արժեզրկված չեն, ի լրումն գնահատվում են նաև խմբային արժեզրկման տեսանկյունից: Վարկային պորտֆելի արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն կարող է համարվել Ընկերության նախկին փորձը վճարումների հավաքագրման գծով, հետաձգված վճարումների թվի աճը պորտֆելում, ինչպես նաև ազգային կամ տեղական մակարդակում դիտարկելի տնտեսական փոփոխությունները, որոնք կարող են հանգեցնել դեբիտորական պարտքի անհավաքագրելիության:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գծով ծախսի գումարը իրենից ներկայացնում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերությունը՝ զեղչված ֆինանսական ակտիվի համար սկզբնապես սահմանված արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գումարն իրենից ներկայացնում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերությունը՝ զեղչված շուկայում համանման ֆինանսական ակտիվի եկամտաբերության դրույքաչափով: Նման արժեզրկումից կորուստը ենթակա չէ հակադարձման հաջորդ ժամանակաշրջաններում:

Ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորստի չափով անմիջականորեն բոլոր ակտիվների գծով, բացառությամբ վարկերի և դեբիտորական պարտքերի, որոնց դեպքում հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է պահուստային հաշվի միջոցով: Երբ ակտիվը կամ դեբիտորական պարտքը համարվում է անհուսալի, այն դուրս է գրվում պահուստային հաշվի միջոցով: Հետագայում դուրս գրված գումարների

վերականգնումը կատարվում է դրանք պահուստային հաշվին կրեդիտագրելու միջոցով: Պահուստային հաշվի հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են եկամուտներում կամ ծախսերում:

Երբ վաճառքի համար պահվող ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, այլ համապարփակ եկամուտում ճանաչված կուտակված օգուտները կամ վնասները վերադասակարգվում են որպես տվյալ ժամանակաշրջանի շահույթ կամ վնաս:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների համար, այն դեպքում, եթե հաջորդող ժամանակաշրջանում արժեզրկումից կորուստի գումարը նվազում է, և նվազեցումը կարող է օբյեկտիվորեն վերագրվել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցող դեպքերի, նախկինում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով այնքանով, որքանով արժեզրկման ամսաթվի դրությամբ ներդրման հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում ամորտիզացված արժեքն այն դեպքում, եթե այդ արժեզրկումը ճանաչված չլիներ:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի արժեթղթերի առումով, նախկինում շահույթի կամ վնասի մեջ ճանաչված արժեզրկումից կորուստները չեն հակադարձվում շահույթի կամ կորստի միջոցով: Արժեզրկման կորստի արդյունքում իրական արժեքի ցանկացած աճ ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտի մեջ և տեղադրվում ներդրումների ֆինանսական ակտիվների վերագնահատման բաժնում:

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի առումով արժեզրկման կորուստները հակադարձվում են այն դեպքում, երբ ներդրման իրական արժեքի աճը կարելի է օբյեկտիվորեն կապել արժեզրկման կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած որևէ իրադարձության հետ:

Վերանայված վարկեր. հնարավորության դեպքում Ընկերությունը փորձում է վերակառուցել վարկերը՝ գրավի նկատմամբ իրավունք ստանալու փոխարեն: Սա կարող է ներառել նաև վճարման հետաձգում և նոր պայմաններով վարկի համաձայնեցում: Վերանայված վարկը կշարունակի բացահայտվել որպես արժեզրկված, քանի դեռ առկա չէ բավարար վկայություն առ այն, որ տեղի է ունեցել ապագա դրամական հոսքերի չվճարման ռիսկի էական նվազում, և առկա չեն արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Այն վարկերի գծով, որոնք գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից խմբային հիմունքներով, այդ վկայությունը որպես կանոն իրենից ներկայացնում է վճարման պատմության համեմատումը սկզբնական կամ վերանայված պայմանների հետ, ըստ անհրաժեշտության: Այն վարկերի գծով, որոնք գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից առանձին հիմունքներով, բոլոր առկա վկայությունները գնահատվում են յուրաքանչյուր դեպքի համար առանձին:

Վերանայված վարկը ներկայացվում է որպես արժեզրկված, և արժեզրկումից կորուստները չափվում են այն ժամանակ, երբ՝

- տեղի են ունեցել պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխություններ այնպիսի զիջման արդյունքում, որը վարկատուն այլապես չէր դիտարկի, և
- հավանական է, որ առանց զիջման վարկառուն չէր կարողանա լիարժեքորեն կատարել իր պայմանագրային պարտավորությունները:

Որոշելիս, թե արդյոք վերակառուցված վարկը պետք է ապաճանաչվի և ճանաչվի որպես նոր վարկ, ղեկավարությունը դիտարկում է, թե որքանով են պայմանագրի սկզբնական պայմանների փոփոխությունները հանգեցնում վարկի վերանայման, որն ընդհանուր առմամբ, կհամարվեր էականորեն տարբեր ֆինանսական գործիք: Գործոնները, որոնք ցույց են տալիս, որ վերանայված վարկը էականորեն տարբեր գործիք է, մասնավորապես ներառում են, երաշխիքների կամ վարկի պայմանների փոփոխությունը, գրավի առարկայի գծով պակաս էական փոփոխությունները, մարման դրույթների կամ կանխավճարի դրույթների ավելացումը:

Վարկերը, որոնք սահմանվել են որպես վերանայված, պահպանում են այս կարգավիճակը մինչև դրանց մարումը կամ ապաճանաչումը:

Վարկերի դուրսգրում. վարկերի և կանխավճարների արժեզրկումից կորուստները վերագրվում են արժեզրկման գծով պահուստներին, երբ համարվում են անհավաքագրելի: Վարկերը և կանխավճարները դուրս են գրվում ղեկավարության կողմից գումարների հավաքագրման ուղղությամբ իրականացված բոլոր հնարավորություններն օգտագործելուց և Ընկերության կողմից բոլոր գրավները վաճառելուց հետո: Դուրս գրված գումարների հետագա հավաքագրումը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում արտացոլվում է որպես ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստներին կատարած մասհանումների վերադարձ հավաքագրման ժամանակաշրջանում:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումը. Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվները, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ երրորդ կողմին է փոխանցվում ֆինանսական ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների նկատմամբ ռիսկերն ու օգուտները: Եթե Ընկերությունը չի փոխանցում և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը, ինչպես նաև դրա հետ կապված պարտավորությունն այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվում: Եթե Ընկերությունը պահպանում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ

էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները, ապա Ընկերությունը պետք է շարունակի ճանաչել ֆինանսական ակտիվը և գրավով ապահովված փոխառությունը՝ ստացված հասույթի համար:

Ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ ապաճանաչելիս հաշվեկշռային արժեքի և ստացված հատուցման այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում նախկինում ճանաչված կուտակված որևէ օգուտի կամ վնասի գումարի տարբերությունը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են կամ որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող (FVTPL) կամ «այլ ֆինանսական պարտավորություններ»:

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ. ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող այն դեպքում, երբ ֆինանսական պարտավորությունը (i) իրենից ներկայացնում է պայմանական վճարում, որը կարող է վճարվել ձեռք բերողի կողմից՝ որպես բիզնեսի միավորման մաս, որի նկատմամբ կիրառվում է ՖՀՄՍ 3-ը, (ii) վաճառքի համար պահվող, կամ (iii) սահմանվում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է որպես վաճառքի համար պահվող, եթե՝

- այն հաշվեգրվել է հիմնականում մոտ ապագայում հետգնման նպատակով, կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին այն կազմում է Ընկերության կողմից համատեղ կառավարվող որոշակի ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս և ունի կարճաժամկետ կտրվածքով շահույթի ստացման իրատեսական հնարավորություն, կամ
- այն հանդիսանում է ածանցյալ գործիք, որը չի նախատեսված կամ չի օգտագործվում որպես հեջավորման գործիք:

Ֆինանսական պարտավորությունը, բացի վաճառքի համար պահվող ֆինանսական պարտավորություններից, կամ պայմանագրային գումարներից, որոնք կարող են վճարվել ձեռք բերողի կողմից՝ որպես ձեռնարկատիրական միավորման մաս, կարող է ճանաչման պահին դասակարգվել որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե՝

- նման դասակարգումը բացառում, կամ զգալիորեն կրճատում է չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունը, որն այլապես կառաջանար, կամ՝
- ֆինանսական պարտավորությունը կազմում է ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների կամ այդ երկուսի խմբի մի մաս, որը կառավարվում է, և դրա կատարողականը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, Ընկերության փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային ռազմավարության համաձայն, և խմբավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տրամադրվում է ներքին կարգով՝ այդ հիմունքներով, կամ
- այն կազմում է պայմանագրի մի մաս, որը պարունակում է ներկառուցված ածանցյալ գործիքներից մեկը կամ մի քանիսը և ՀՀՄՍ 39. *Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը* թույլ է տալիս ողջ պայմանագիրը (ակտիվները կամ պարտավորությունները) դասակարգել որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները ներկայացվում են իրական արժեքով՝ ներառյալ ողջ օգուտը կամ վնասները, որոնք առաջանում են եկամուտներում կամ ծախսերում ճանաչվող վերաչափման արդյունքում: Շահույթում կամ վնասում ճանաչվող զուտ օգուտը կամ վնասները ներառում են ֆինանսական պարտավորության համար վճարած բոլոր տոկոսները և ներառվում են շահույթի ու վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, շահույթի կամ կորստի մասին հաշվետվությունների «տոկոսայի ծախս» հոդվածում: Իրական արժեքը որոշվում է ներկայացված եղանակով (տես ծան. 23):

Այլ ֆինանսական պարտավորություններ. այլ ֆինանսական պարտավորությունները (այդ թվում՝ ՀՀ ԿԲ-ում ավանդադրված գործիքները, բանկերի և հաճախորդների ավանդները, հետգնման պայմանագրերը, ենթակա (սուբորդինացված) և այլ ֆինանսական պարտավորությունները) սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով, առանց գործարքի ծախսերի:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ տոկոսային ծախսը ճանաչելով արդյունավետ եկամտի հիմունքով:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդն իրենից ներկայացնում է որոշակի ժամանակահատվածում ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի և տոկոսային ծախսի տեղաբաշխման հաշվարկի մեթոդ: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն տոկոսադրույքն է, որը ճշգրտորեն զեղչում է ապագա գնահատված կանխիկ վճարումները (ներառյալ բոլոր տեսակի միջնորդավճարները և ստացված կամ վճարված գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, գործարքի հետ կապված ծախսերը և այլ պարգևավճարներ կամ զեղչեր) ֆինանսական պարտավորության ակնկալվող գործողության

ժամանակահատվածի ողջ ընթացքում, կամ (ըստ անհրաժեշտության) ավելի կարճ ժամանակահատվածում՝ հասցնելով սկզբնական ճանաչման պահին առկա զուտ հաշվեկշռային արժեքին:

Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչումը. Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունները միայն այն ժամանակ, երբ Ընկերության պարտականությունները մարվում են, չեղյալ համարվում կամ ուժը կորցնում: Երբ միևնույն փոխատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են նախորդից, կամ եթե տեղի է ունեցել առկա պարտավորության պայմանների էական փոփոխություն, ապա նմանատիպ փոխանակումը կամ փոփոխությունը ճանաչվում է որպես սկզբնական պարտավորության ապաճանաչում և նոր պարտավորության ճանաչում: Ապաճանաչված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված և վճարվելիք հատուցման տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում և վնասում:

Ընկերությունը որպես վարձակալ. գործառնական վարձակալության վճարները ճանաչվում են գծային մեթոդով վարձակալության ժամկետի ընթացքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ որևէ այլ պարբերական հիմունք ավելի ճշգրիտ է ներկայացնում վարձակալությունից տնտեսական օգուտների ստացման ժամանակային բաշխումը: Գործառնական վարձակալության պայմանագրով նախատեսված պայմանական վարձակալական վճարները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք առաջանում են:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ. դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամը, ՀՀ ԿԲ-ում թղթակցված և ժամկետային ավանդների չսահմանափակված մնացորդները՝ սկզբնապես սահմանված 90 օր կամ պակաս ժամկետայնությամբ, և պայմանագրային պարտավորվածություններից զերծ՝ վարկային հաստատություններից ստացվելիք գումարները՝ սկզբնապես սահմանված 90 օր կամ պակաս ժամկետայնությամբ:

Ժամկետային ավանդներ. բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդները ներառում են բանկերում պահվող ավանդները երեք ամսից ավել սկզբնական մարման ժամկետով: Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդները հաշվարկվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Բռնագանձված ակտիվներ. որոշակի հանգամանքներում, ակտիվները բռնագանձվում են ժամկետանց վարկերի գծով գրավադրված գույքի վրա արգելանքի կիրառման դեպքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և վաճառքի ինքնարժեքից նվազագույնով:

Հաճախորդներին տրվող վարկեր. հաճախորդներին տրվող վարկերը գրանցվում են, երբ Ընկերությունը դրամական միջոցներ է տրամադրում՝ հաճախորդից ֆիքսված կամ որոշելի ամսաթվերին վճարման ենթակա՝ չգնանշված ոչ ածանցյալ դեբիտորական պարտք սկզբնավորելու կամ գնելու համար և մտադիր չէ վաճառել դեբիտորական պարտքը: Հաճախորդներին տրված վարկերը հաշվարկվում են ամորտիզացված արժեքով:

Հիմնական միջոցներ. հիմնական միջոցները հաշվառվում են պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները, եթե կան այդպիսիք:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա և նախատեսված է զրոյացնելու ակտիվների արժեքը դրանց օգտակար ծառայության վերջում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ուղիղ գծային մեթոդով հետևյալ օգտակար ծառայության ժամկետներով՝

	Օգտակար ծառայությունը՝ տարիներով
▪ Շինություններ	20-ից 30
▪ Վարձակալած միջոցների բարելավումներ	20-ից 30
▪ Փոխադրամիջոցներ	5-ից 10
▪ Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	3-ից 10
▪ Գրասենյակային գույք	5-ից 10
▪ Համակարգչային ծրագրեր	5-ից 10
▪ Այլ	5-ից 20

Վարձակալած հիմնական միջոցների վրա կապիտալ ներդրումները մաշեցվում են վարձակալության ժամկետից և օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնով, եթե առկա չէ ողջամիտ համոզվածություն այն մասին, որ Ընկերությունը կստանա ակտիվի նկատմամբ սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի վերջում կամ կերկարաձգի վարձակալության ժամկետը:

Հիմնական միջոցների տարրը ապաճանաչվում է այն օտարելիս կամ, երբ այդ ակտիվի շարունակական օգտագործումից այլևս տնտեսական օգուտներ չեն ենթադրվում: Հիմնական միջոցների վաճառքից կամ շրջանառությունից դուրս բերումից առաջացած ցանկացած օգուտ կամ վնաս հաշվարկվում է որպես ակտիվի վաճառքից ստացված միջոցների և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ոչ նյութական ակտիվներ. ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռքբերման ծախսերը կապիտալացվում են՝ հիմք ընդունելով առանձին ծրագրի ձեռքբերման և ներդրման համար կատարված ծախսերը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է մինչև 10 տարի:

Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում, բացի գուդվիլից. յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում Ընկերությունը վերանայում է իր նյութական և ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ որոշելու համար արդյոք կա որևէ հայտանիշ, որ այս ակտիվներում եղել են արժեզրկումից կորուստներ: Եթե առկա է որևէ նմանատիպ հայտանիշ, ապա գնահատվում է ակտիվների փոխհատուցվող գումարը, որպեսզի գնահատվեն արժեզրկումից կորուստները (եթե այդպիսիք կան): Եթե առանձին ակտիվի փոխհատուցվող գումարը հնարավոր չէ որոշել, Ընկերությունը գնահատում է այն դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը, որին այդ ակտիվը պատկանում է: Եթե հնարավոր է որոշել բաշխման ողջամիտ և հետևողական հիմունք, ապա կորպորատիվ ակտիվները ևս բաշխվում են առանձին դրամաստեղծ միավորներին, այլապես դրանք բաշխվում են դրամաստեղծ ակտիվների փոքրագույն խմբին, որոնց համար կարելի է որոշել խելամիտ և հետևողական հիմունք:

Վարկեր և փոխառություններ. վարկերը և փոխառությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Հարկում. Շահութահարկի գծով ծախսը ներառում է ընթացիկ հարկի գծով պարտավորությունը և հետաձգված հարկը:

Ընթացիկ հարկ. ընթացիկ հարկի գծով պարտավորությունը հիմնված է տարվա հարկվող շահույթի վրա: Հարկվող շահույթը տարբերվում է համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունում ներկայացվող շահույթից եկամտի և ծախսի այնպիսի տարրերի պատճառով, որոնք հարկման կամ նվազեցման ենթակա են այլ հաշվետու ժամանակաշրջաններում, ինչպես նաև այն տարրերի, որոնք երբեւէ չեն հարկվելու կամ նվազեցվելու: Ընկերության ընթացիկ հարկային պարտավորությունները հաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ուժի մեջ մտած կամ, ըստ էության, ուժի մեջ մտած հարկի դրույքաչափերը:

Հետաձգված հարկ. հետաձգված հարկերը ճանաչվում են ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկվող շահույթի հաշվարկման ժամանակ կիրառվող հարկման բազաների միջև: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ընդհանուր առմամբ ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվները ընդհանուր առմամբ ճանաչվում են բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները: Նմանատիպ հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չեն ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման պահին այնպիսի գործարքների արդյունքում, որոնք ազդեցություն չունեն ինչպես հաշվապահական, այնպես էլ հարկվող շահույթի վրա: Ի հավելումն, հետաձգված հարկային պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերություններն ի հայտ են գալիս գուդվիլի նախնական ճանաչման արդյունքում:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են դուստր և ասոցացված կազմակերպություններում ներդրումների և համատեղ ձեռնարկումներում մասնակցության հետ կապված հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Ընկերությունն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը և երբ հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի տեսանելի ապագայում: Նման ներդրումների և մասնակցության հետ կապված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, երբ հավանական է, որ կլինի բավարար հարկվող շահույթ, որի դիմաց հնարավոր կլինի օգտագործել ժամանակավոր տարբերություններից առաջացած օգուտը և երբ ակնկալվում է այդ տարբերությունների հակադարձումը տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային օրենքները), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և ակտիվների չափումը պետք է արտացոլի հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան՝ կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Տարվա ընթացիկ և հետաձգված հարկեր. ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք վերաբերում են տարրերի, որոնք ճանաչվել են այլ համապարփակ եկամուտներում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են նաև այլ համապարփակ եկամուտներում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Երբ ընթացիկ կամ հետաձգված հարկն առաջանում է բիզնեսի միավորման նախնական հաշվապահական հաշվառման արդյունքում, հարկային ազդեցությունը ներառվում է բիզնեսի միավորման հաշվապահական հաշվառման մեջ:

Պահուստներ պարտավորությունների և վճարների համար. պահուստները ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ներկա պարտավորություն (իրավաբանորեն սահմանված կամ ենթադրվող), և հավանական է, որ Ընկերությունից կպահանջվի մարել այդ պարտավորությունը, ինչպես նաև հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել պարտավորության չափը:

Պահուստում ճանաչված գումարն իրենից ներկայացնում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ լավագույն հաշվարկը, որը կպահանջվի ներկա պարտականությունը մարելու համար՝ հաշվի առնելով հարակից ռիսկերն և անորոշությունները: Եթե ժամանակի մեջ դրամի արժեքի ազդեցությունը էական է, ապա պահուստի գումարը պետք է իրենից ներկայացնի այն ծախսումների ներկա արժեքը, որոնք, ըստ ակնկալության, կպահանջվեն այդ պարտականությունը մարելու համար:

Եթե ակնկալվում է, որ երրորդ կողմն ամբողջությամբ կամ մասամբ փոխհատուցելու է պահուստը մարելու համար պահանջվող ծախսումները, ապա փոխհատուցումը պետք է դիտվի որպես առանձին ակտիվ, երբ ըստ էության որոշակի է, որ պարտականությունը մարելու դեպքում փոխհատուցումը կստացվի և փոխհատուցման գումարը կարող է արժանահավատորեն չափվել:

Բաժնետիրական կապիտալ. սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Աճողական ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանը, ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալից նվազեցում՝ առանց հարկային ազդեցությունների:

Շահաբաժիններ. Ընկերության շահաբաժիններ հայտարարագրելու և վճարելու կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Սովորական բաժնետոմսերին վերաբերող շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթից հատկացումներ այն ժամանականաշրջանում, որում շահաբաժինները հայտարարագրվել են:

Գրավ. Ընկերությունը որպես հաճախորդի պարտավորությունների ապահովման միջոց ընդունում է գրավ, երբ դա նպատակահարմար է համարվում: Գրավը հիմնականում լինում է հաճախորդի ակտիվների նկատմամբ կոշտ գրավի տեսքով և Ընկերությանը վերապահվում է պահանջի իրավունք այս ակտիվների նկատմամբ՝ հաճախորդի առկա և ապագա պարտավորությունների դիմաց:

3. Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների կիրառման դատողություններ

Ընկերության հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառելիս Ընկերության ղեկավարությանը անհրաժեշտ է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնք այլ աղբյուրներից ակնհայտ չեն երևում: Գնահատումներն և դրա հետ կապված ենթադրությունները հիմնված են նախկին փորձի և այլ համապատասխան գործոնների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն և ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումներում փոփոխությունները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, երբ փոփոխությունը տեղի է ունենում, եթե փոփոխությունը վերաբերում է միայն այդ ժամանակաշրջանին կամ փոփոխությունը ճանաչվում է այդ և ապագա ժամանակաշրջաններում, եթե փոփոխությունն ազդում է ընթացիկ և ապագա ժամանակաշրջանների վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների վերաբերյալ կարևոր դատողություններ. ստորև ներկայացվում են կարևոր դատողություններ, բացի նրանցից, որոնք ներառում են գնահատումները (տես ստորև), որը Ընկերության ղեկավարությունը կատարել է Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները կիրառելու գործընթացում, և որոնք առավել կարևոր ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ. Ընկերության ղեկավարությունն ուսումնասիրել է Ընկերության՝ մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվները՝ իր կապիտալի պահպանման ու իրացվելիության պահանջները հաշվի առնելով և ունի մինչ մարման ժամկետը պահելու

հաստատուն մտադրություն և կարողություն: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների հաշվեկշռային արժեքը 368,513 հազար ՀՀ դրամ է: Մանրամասների համար՝ տես ծանոթագրություն 9:

Գնահատումների անորոշության հիմնական աղբյուրներ. ստորև ներկայացված են ապագային վերաբերող հիմնական դատողություններ և այլ՝ գնահատման անորոշությանը վերաբերող կարևոր աղբյուրներ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որոնք ունեն նշանակալից ռիսկ՝ էական ճշգրտումների հաշվեկշռային ակտիվների և պարտավորությունների շրջանակներում հաջորդ ֆինանսական տարվա ընթացքում:

Ֆինանսական գործիքների գնահատում. ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 23-ում, որոշակի ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելու համար Ընկերությունը օգտագործում է գնահատման մեթոդներ, որոնք ներառում են դիտարկելի շուկայական ամսաթվի վրա չհիմնված ելակետային տվյալներ: Ծանոթագրություն 23-ում ներկայացված են մանրամասն տեղեկություններ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելու համար օգտագործված հիմնական ենթադրությունների վերաբերյալ, ինչպես նաև վերոնշյալ ենթադրությունների համար զգայունության վերլուծություն:

Ընկերության ղեկավարությունը գտնում է, որ գնահատման ընտրված մեթոդներն ու ենթադրությունները համապատասխան են ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելու համար:

Վարկերի և կանխավճարների արժեզրկումից կորուստներ. Ընկերությունը պարբերաբար հետևում է իր վարկերին ու դեբիտորական պարտքերին՝ հնարավոր արժեզրկումը բացահայտելու համար: Ընկերության վարկերի արժեզրկման պահուստները սահմանվում են վարկերի և դեբիտորական պարտքերի պորտֆելում առաջացած արժեզրկումից կորուստները ճանաչելու համար: Ընկերությունը վարկերի և դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստին կատարվող մասհանումների վերաբերյալ գնահատումները դիտարկում է որպես գնահատման անորոշությունների հիմնական աղբյուր, որովհետև ա) դրանք բավականին զգայուն են մի ժամանակաշրջանից մյուսը տեղի ունեցող փոփոխությունների նկատմամբ, քանի որ հիմնված են չվճարումների չափերի և ապագա կորուստների գնահատման վերաբերյալ ենթադրությունների վրա, որոնք կատարվել են նախկին գործունեության փորձի հիման վրա և բ) ցանկացած զգալի տարբերություն Ընկերության կողմից գնահատված կորուստների և դրանց փաստացի չափերի միջև կհանգեցնի անհրաժեշտության, որ Ընկերությունը գրանցի հավելյալ պահուստներ, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ նրա ապագա ժամանակաշրջանների ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերությունը կիրառում է անհատական և խմբային գնահատումների համադրություն՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արժեզրկման պահուստին մասհանումները որոշելիս: Ընկերությունը չունի անհատական առումով նշանակալի վարկեր:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Ընկերությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հատկանիշները, արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ ներառված վարկառուների վճարունակության վատթարացումը կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանները:

Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ լինի այն նշանակալի կամ ոչ նշանակալի, արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն չկա, ապա այն ներառում է այդ վարկը պարտքային ռիսկի համանման բնութագրերով վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և դրանք հավաքական հիմունքով գնահատում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին են գնահատվում արժեզրկման տեսանկյունից և որոնց գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում կամ շարունակում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման հավաքական հիմունքով գնահատման մեջ:

Խմբային հիմունքով գնահատվող վարկերն և դեբիտորական պարտքերը խմբավորվում են ըստ նմանատիպ վարկային ռիսկի բնութագրիչների և կետանցվածության կարգավիճակի և գնահատվում համապատասխանաբար: Ընկերությունը ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունները գնահատում է՝ ելնելով նախկին ցուցանիշներից, հաճախորդների նախկին վարքագծից, տվյալ խմբի վարկառուների կողմից վճարումների կատարման իրավիճակի վատթարացման դիտարկելի տվյալներից, ինչպես նաև տնտեսական պայմաններից, որոնք առնչություն ունեն խմբի ակտիվների գծով պարտավորությունների չկատարման հետ: Ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատականներ՝ ելնելով վնասների նախորդ փորձից այն ակտիվների գծով, որոնք ունեն վարկային ռիսկին բնորոշ հատկանիշներ և առկա է վարկերի խմբին համանման արժեզրկման հայտանիշ:

Ֆինանսական հաշվետվություններում ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստավորումը որոշվում է՝ ելնելով ներկա տնտեսական և քաղաքական հանգամանքներից: Ընկերությունը հնարավորություն չունի կանխատեսելու հանգամանքների փոփոխությունները Հայաստանում և դրանց հնարավոր ազդեցությունները ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստների պահուստի համարժեքության վրա ապագա ժամանակաշրջաններում:

2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախառն վարկերը և դեբիտորական պարտքերը կազմում էին համապատասխանաբար 17,507,719 և 16,437,355 հազար դրամ, և արժեզրկումից պահուստը՝ համապատասխանաբար 423,263 և 726,895 հազար դրամ:

Այս գնահատումների փոփոխություններն ազդեցություն կունենան վարկի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ, եթե դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի զուտ ներկա արժեքը փոփոխվեր մեկ տոկոսով, ապա բիզնես վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազեր/կավելանար 8,382 և 162,463 հազար դրամով (2016թ. դեկտեմբերի 31՝ կնվազեր/կավելանար 8,237 և 148,867 հազար դրամով):

Հիմնական միջոցների և նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետ. հիմնական միջոցները ճանաչվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Ընկերությունը վերանայում է հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում: Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը ղեկավարության դատողության խնդիր է՝ հիմնված նմանատիպ ակտիվների գծով ունեցած նախկին փորձի վրա: Ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը որոշելիս ղեկավարությունը հաշվի է առնում ակնկալվող օգտագործումը, գնահատված տեխնիկական կամ բարոյական մաշվածությունը, ֆիզիկական մաշվածքը և ֆիզիկական միջավայրը, որում գործարկվում է ակտիվը: Նշված հանգամանքներում կամ գնահատումներում որևէ փոփոխություն կարող է բերել ապագա մաշվածության դրույքաչափերի փոփոխության:

4. Նոր և վերանայված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների և մեկնաբանությունների կիրառումը

ՖՀՄՍ-ների փոփոխություններ, որոնք ազդել են ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված գումարների վրա

Ընթացիկ տարում ընդունվել են հետևյալ նոր և բարեփոխված ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները և ազդել են սույն ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված գումարների վրա՝

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 7 ստանդարտում. *Բացահայտման նախաձեռնություն*

Ընկերությունը այս փոփոխությունները առաջին անգամ կիրառել է ընթացիկ տարում: Փոփոխությունները պահանջում են, որ Ընկերությունը կատարի բացահայտումներ, որոնք ֆինանսական հաշվետվությունները օգտագործողներին թույլ կտան գնահատելու ֆինանսական գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների փոփոխությունները, ներառյալ դրամական և ոչ դրամական փոփոխությունները:

Ընկերության ֆինանսական գործունեությունից առացաջող պարտավորությունները բաղկացած են վարկերի և փոխառություններից (ծանոթ. 13): Այս հոդվածների սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը ներկայացված է ծանոթագրություն 13-ում: Փոփոխությունների անցումային դրույթներին համապատասխան, Ընկերությունը չի բացահայտել նախորդ ժամանակաշրջանների համեմատական տեղեկատվությունը: Բացառությամբ ծանոթագրություն 13-ում ներկայացված լրացուցիչ բացահայտման, այս փոփոխությունների կիրառումը ազդեցություն չի ունեցել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Հրապարակված, սակայն դեռևս չգործող նոր և վերանայված ՖՀՄՍ-ներ

Ընկերությունը չի իրականացրել հրապարակված, սակայն դեռևս չգործող հետևյալ նոր և վերանայված ՖՀՄՍ-ների կիրառում՝

ՖՀՄՍ 9. *Ֆինանսական գործիքներ*[1]

ՖՀՄՍ 15. *Հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ (և առնչվող պարզաբանումները)*[1]

ՖՀՄՍ 16. *Վարձակալություն* [2]

ՖՀՄՄԿ 22. *Արտարժույթով գործարքներ և կանխավճարներ*[1]

[1] Գործում է 2018 թ. հունվարի 1-ին սկսվող կամ դրանից հետո ընկած տարեկան ժամանակահատվածների համար, թույլատրվում է ավելի վաղ կիրառումը:
[2] Գործում է 2019 թ. հունվարի 1-ին սկսվող կամ դրանից հետո ընկած տարեկան ժամանակահատվածների համար, թույլատրվում է ավելի վաղ կիրառումը:

ՖՀՄՍ 9. *Ֆինանսական գործիքներ*

2009թ. նոյեմբերին հրապարակված ՖՀՄՍ 9 նոր պահանջներ է սահմանել ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և գնահատման համար: ՖՀՄՍ 9-ը փոփոխվել է 2010թ. հոկտեմբերին՝ ներառելով ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և գնահատման, ինչպես նաև ապաճանաչման պահանջներ, ինչպես նաև 2013թ. նոյեմբերին՝ սահմանելով հեջավորման ընդհանուր հաշվառման նոր պահանջներ: 2014թ. հուլիսին թողարկվեց ՖՀՄՍ 9-ի լրամշակված տարբերակը, որում հիմնականում ներկայացված են. ա) ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գծով պահանջները, բ) ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման գծով

սահմանափակ թվով փոփոխություններ՝ ներկայացնելով «այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող իրական արժեք» հասկացությունը որոշակի պարզ պարտքային գործիքների գծով:

ՖՀՄՍ 9-ի հիմնական պահանջները հետևյալն են՝

- **Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և չափումը.** բոլոր ճանաչված ֆինանսական ակտիվները, որոնք գտնվում են ՖՀՄՍ 9 ստանդարտի շրջանակում, պետք է հետագայում դասակարգվեն ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով: Մասնավորապես, պարտքային ներդրումները, որոնք պահվում են բիզնես մոդելում, որի նպատակն է հավաքագրել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերը, և պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերն իրենից ներկայացնում են միայն մայր գումար և դրա չվճարված մասի նկատմամբ հաշվարկված տոկոսների հավաքագրում, սկզբնական ճանաչումից հետո սովորաբար չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

  Բիզնես մոդելում պահվող պարտքային գործիքները, որոնց նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերի հավաքագրման, և թե՛ ֆինանսական ակտիվների վաճառքի միջոցով, և որոնք ունեն ֆինանսական ակտիվին բնորոշ պայմանագրային պայմաններ, ըստ որոնց առաջանում են դրամական հոսքերի որոշակի ժամկետներ, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և դրա վրա կուտակված տոկոսի մարում՝ որպես կանոն չափվում են իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով:

  Բոլոր այլ պարտքային և կապիտալ ներդրումները գնահատվում են իրենց իրական արժեքով: Ավելին, ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն, կազմակերպությունները կարող են անփոփոխ որոշում կայացնել հետագա փոփոխությունները ներկայացնելու սեփական կապիտալում (որը չի պահվում առևտրային նպատակներով) ներդրման իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, ընդ որում շահույթում կամ վնասում ճանաչելով միայն շահութաբաժինների տեսքով եկամուտը:

- **Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը.** ինչ վերաբերում է շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններին, ըստ ՖՀՄՍ 9-ի պահանջվում է, որպեսզի ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունը, որը վերագրելի է տվյալ պարտավորությանը բնորոշ վարկային ռիսկին, ներկայացվի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, եթե պարտավորության վարկային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցության ճանաչումը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում չի ստեղծում կամ մեծացնում շահույթում կամ վնասում հաշվառման անհամապատասխանությունը: Ֆինանսական պարտավորության վարկային ռիսկին վերագրվող՝ իրական արժեքի փոփոխությունները հետագայում չեն դասակարգվում շահույթում կամ վնասում: Ըստ ՀՀՄՍ 39-ի, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի փոփոխության ամբողջ գումարը ներկայացվում է շահույթում կամ վնասում:

- **Արժեզրկում.** ինչ վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների արժեզրկմանը, ՖՀՄՍ 9-ով պահանջվում է «Ակնկալվող վարկային վնասի» մոդելը ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման չափման նպատակով՝ ի հակադրություն ՀՀՄՍ 39-ով նախատեսված հաշվեգրված վարկային վնասի մոդելի: Ակնկալվող վարկային վնասի մոդելով պահանջվում է, որպեսզի Ընկերությունը հաշվառի ակնկալվող վարկային վնասները և այդ ակնկալվող վարկային վնասներում տեղի ունեցած փոփոխությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արտացոլելու համար վարկային ռիսկում սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր տեղի ունեցած փոփոխությունները: Այլ կերպ ասած՝ վարկային պատահարի տեղի ունենալը այլևս անհրաժեշտ պայման չէ վարկային վնաս ճանաչելու տեսանկյունից:

- **Հեջավորման հաշվառում.** ներկայացնում է հեջավորման հաշվառման նոր մոդել, որում պահպանվում են ներկայումս ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված հեջային հաշվառման մեխանիզմները: Ըստ ՖՀՄՍ 9-ի ավելի ճկուն մոտեցում է սկսել կիրառվել հեջային հաշվառման ենթակա գործարքների տեսակների մասով, մասնավորապես, ընդլայնվել են այն գործիքների տեսակները, որոնք կարող են դիտարկվել որպես հեջավորման գործիքներ, և ոչ ֆինանսական միավորների ռիսկի տարրերի տեսակները, որոնք ենթակա են հեջային հաշվառման: Ավելին, արդյունավետության ստուգումը փոխարինվել է «տնտեսական հարաբերությունների» սկզբունքով: Բացի այդ, այլևս չի պահանջվում հեջի արդյունավետության հետընթաց գնահատում: Ներդրվել են նաև Ընկերության ռիսկերի կառավարման գործունեության գծով բացահայտման լրացուցիչ պահանջներ:

Հիմնվելով 2017 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծության, ինչպես նաև այդ ամսաթվի դրությամբ առկա փաստերի ու հանգամանքների վրա, Ընկերության ղեկավարությունը ՖՀՄՍ 9-ի ազդեցությունը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա գնահատել է հետևյալ կերպ.

Դասակարգում և գնահատում

- Պետական պարտատոմսերը դասակարգված որպես մինչ մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ և ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող վարկերը ինչպես բացահատված են համապատասխանաբար ծանոթագրություններ 9-ում և 7-ում. Այս ակտիվները պահվելու են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է այն պայմանագրային դրամական հոսքերի հավաքագրումը, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և առկա մայր գումարի նկատմամբ հաշվարկված տոկոսագումարների վճարումներ: Հետևաբար, այս ֆինանսական ակտիվները կշարունակեն հաշվառվել ամորտիզացված արժեքով ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո:

- Պետական պարտատոմսերը դասակարգված որպես վաճառքի համար պահվող ներդրումներ և իրական արժեքով հաշվառվող ինչպես բացահայտված է ծանոթագրություն 8-ում. Այս ակտիվները պահվելու են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է այն պայմանագրային դրամական հոսքերի հավաքագրումը, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և առկա մայր գումարի նկատմամբ հաշվարկված տոկոսագումարների վճարումներ: Հետևաբար, այս պարտատոմսերը ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո կհաշվառվեն ամորտիզացված արժեքով, և ներդրումների վերագնահատումից պահուստում կուտակված իրական արժեքի օգուտ/վնասները կվերադասակարգ որպես շահույթ կամ վնաս:
- Մնացած բոլոր ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները կշարունակեն հաշվառվել նույն հիմքով, ինչպես ներկայումս ընդունված է ՀՀՄՍ 39-ով:

Արժեզրկում

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների (տես վերը նկարագրված դասակարգման և չափման բաժինը), հաճախորդներից ստացված գումարների նկատմամբ կիրառելի կլինեն ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման դրույթները: Ընդհանուր առմամբ, ղեկավարությունը նախատեսում է, որ ՖՀՄՍ 9-ով ակնկալվող վարկային վնասների մոդելի կիրառումը կհանգեցնի համապատասխան կետերի վարկային վնասների վաղաժամկետ ճանաչմանը և այդպիսով, կավելացնի այդ կետերի համար ճանաչված՝ արժեզրկման պահուստների գումարները:

Ընկերությունը նախատեսում է կիրառել պարզեցված մոտեցում՝ իր առևտրային դեբիտորական պարտքի մասով ակնկալվող վարկային երկարաժամկետ վնասները ճանաչելու համար, ինչպես պահանջվում կամ թույլատրվում է ՖՀՄՍ 9-ով: Ղեկավարությունը դեռևս չի ամփոփել ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում հաճախորդներին տրված վարկային պորտֆելի արժեզրկման հնարավոր ազդեցությունը և ակնկալում է, որ ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, հնարավոր է, որ էական լինի:

ՖՀՄՍ 15. Հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ

ՖՀՄՍ 15-ը միասնական համընդհանուր մոդել է սահմանում կազմակերպությունների կողմից հաճախորդների հետ պայմանագրերից գոյացած հասույթի հաշվառման համար: ՖՀՄՍ 15-ը ուժի մեջ մտնելուց հետո կփոխարինի ներկայումս գործող հասույթի ճանաչման ուղեցույցը, այդ թվում՝ ՀՀՄՍ 18 *Հասույթ*, ՀՀՄՍ 11 *Կառուցման պայմանագրեր* և դրանց հարակից մեկնաբանությունները:

ՀՀՄՍ 15-ի հիմնական սկզբունքը կայանում է նրանում, որ կազմակերպությունը պետք է ճանաչի հասույթը՝ խոստացված ապրանքների կամ ծառայությունների՝ հաճախորդին փոխանցման փաստը ներկայացնելով այն գումարով, որը կազմակերպությունն ակնկալում է ստանալ այդ ապրանքների և ծառայությունների դիմաց: Մասնավորապես, ստանդարտը ներկայացնում է որոշակի հիմունքներով մշակված հինգ քայլից բաղկացած մոդել, որը կիրառելի է հաճախորդների հետ ունեցած բոլոր պայմանագրերի գծով.

- հաճախորդի հետ ունեցած պայմանագրի սահմանում,
- պայմանագրի կատարման պարտավորությունների սահմանում,
- գործարքի գնի որոշում,
- գործարքի գնի բաշխում պայմանագրի կատարման պարտավորությունների նկատմամբ,
- հասույթի ճանաչում այն ժամանակ (կամ այն բանից հետո), երբ կազմակերպությունը բավարարում է պայմանագրի կատարման պարտավորությունը:

Ըստ ՖՀՄՍ 15-ի, կազմակերպությունը ճանաչում է հասույթը այն ժամանակ, կամ այն բանից հետո, երբ պայմանագրի կատարման պարտավորությունը բավարարված է, այսինքն՝ երբ տվյալ կատարման պարտավորությանն առնչվող ապրանքների կամ ծառայությունների վերահսկողությունը փոխանցվում է հաճախորդին: ՖՀՄՍ 15-ում ավելի նկարագրական ուղեցույց է ավելացվել նաև այնպիսի թեմաների մասով, ինչպիսիք են՝ հասույթի ճանաչման պահը, փոփոխական հատուցման հաշվառումը, պայմանագրի կատարման և ձեռքբերման հետ կապված ծախսերը և մի շարք այլ հարակից հարցեր: ՖՀՄՍ 15-ով պահանջվում են նաև հասույթի գծով ավելի ընդլայնված բացահայտումներ

2016 թվականի ապրիլ ամսին Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհուրդը (ՀՀՄՍԽ/IASB) թողարկեց *ՖՀՄՍ 15-ի պարզաբանումները*՝ կապված պայմանագրի կատարման սահմանման հետ, պրինցիպալ-գործակալ մոդելի, ինչպես նաև լիցենզավորման ուղղորդման հետ:

Ընկերությունը եկամուտը ճանաչում է հետևյալ հիմնական աղբյուրներից.

- Տոկոսային եկամուտ հաճախորդներին տրված վարկերից, այդ թվում նաև եկամուտ տույժերից
- Տոկոսային եկամուտ ժամկետային ավանդներից
- Տոկոսային եկամուտ պետական պարտատոմսերից

Ընկերության ղեկավարությունը գնահատել է եկամտի հիմնական հոսքերը և եկել եզրահանգման, որ պարտավորությունների կատարողականը ժամանակի ընթացքում բավարար է և որ ներկայումս օգտագործվող եկամուտների ճանաչման մեթոդը կշարունակի տեղին համարվել ըստ ՖՀՄՍ 15-ի:

ՖՀՄՍ 16 *Վարձակալություն*

ՖՀՄՍ 16-ում ներկայացվում է վարձակալական ձեռնարկումների և հաշվապահական մոտեցումների սահմանման համապարփակ մոդել՝ նախատեսված վարձակալի և վարձատուի համար: ՖՀՄՍ 16-ն ուժի մեջ մտնելուց հետո կփոխարինի վարձակալության վերաբերյալ գործող ուղեցույցը, ներառյալ ՀՀՄՍ 17-ի Վարձակալություն և առնչվող մեկնաբանությունները:

ՖՀՄՍ 16-ում վարձակալությունը և ծառայության մատուցման պայմանագրերը տարբերակվում են՝ ելնելով այն բանից, թե արդյոք սահմանված ակտիվը վերահսկվում է հաճախորդի կողմից: Գործառնական վարձակալության (հետհաշվեկշռային) և ֆինանսական վարձակալության (հաշվեկշռային) տարբերությունները վերացվում են վարձակալի հաշվապահական հաշվառման նպատակով, և այն փոխարինվում է այնպիսի մոդելով, որտեղ օգտագործման իրավունքով ակտիվը և համապատասխան պարտավորությունը պետք է ճանաչվեն վարձակալների կողմից՝ բոլոր վարձակալությունների համար, բացառության կարճաժամկետ վարձակալությունը և ցածրարժեք ակտիվների վարձակալությունը:

Օգտագործման իրավունքով ակտիվը սկզբնապես չափվում է իր սկզբնական արժեքով (ենթակա է որոշ բացառությունների)՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկման կորուստները, որոնք ճշգրտվում են վարձակալության պարտավորությունների ցանկացած վերագնահատման համար: Վարձակալության պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այդ ամսաթվին չվճարված վարձակալական վճարների ներկա արժեքով: Ըստ այդմ, վարձակալության պարտավորությունը ճշգրտվում է ըստ տոկոսային և վարձակալական վճարների, ինչպես նաև վարձակալության փոփոխությունների ազդեցության, ի թիվս մնացածի: Ավելին, դրամական հոսքերի դասակարգման վրա նույնպես ազդեցություն կլինի, քանի որ գործառնական վարձակալության վճարներն ըստ ՀՀՄՍ 17 ստանդարտի, ներկայացվում են որպես գործառնական դրամական հոսքեր, մինչդեռ, ըստ ՖՀՄՍ 16-ի մոդելի, վարձակալական վճարները կառանձնացվեն մայր գումարի և տոկոսային բաժնի, որը կներկայացվի համապատասխանաբար որպես ֆինանսավորման և գործառնական դրամական հոսքեր:

Ի հակադրություն վարձակալության հաշվապահական հաշվառման, ՖՀՄՍ 16-ը զգալի կերպով խթանում է ՀՀՄՍ 17 ստանդարտի՝ վարձակալի հաշվապահական հաշվառման պահանջները և շարունակում վարձատուից պահանջել վարձակալությունը դասակարգել որպես ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն:

Ավելին, ՖՀՄՍ 16 ստանդարտով պահանջվում են մեծածավալ բացահայտումներ:

2017 թվականի դեկտեմբերի 17-ի դրությամբ Ընկերության չդադարեցվող գործառնական վարձակալությամբ պարտավորությունները կազմել են 250,904 հազար ՀՀ դրամ: Այս վարձակալությունների հետագա վճարումների համար ՀՀՄՍ 17-ով որևէ օգտագործման իրավունքով ակտիվի կամ պարտավորության ճանաչում չի պահանջվում: Ծանոթագրություն 22-ում որոշ տեղեկություններ բացահայտված են որպես գործառնական վարձակալության պարտավորություն: Որոշ նախնական գնահատումների համաձայն, դրանք համապատասխանում են ՖՀՄՍ 16-ի «վարձակալության» սահմանմանը, ուստի Ընկերությունն օգտագործման իրավունքով ակտիվը և համապատասխան պարտավորությունը կճանաչի բոլոր վարձակալությունների համար, եթե դրանք իրենցից կարճաժամկետ վարձակալություն կամ ցածրարժեք ակտիվների վարձակալություն չեն ներկայացնում՝ ըստ ՖՀՄՍ 16-ի: Օգտագործման իրավունքով ակտիվի և վարձակալության համապատասխան պարտավորությունը ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչելու նոր պահանջը նշանակալի ազդեցություն կունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա և ղեկավարությունը ներկայում գնահատում է այդ ազդեցությունը: Սակայն նպատակահարմար չէ դրա ֆինանսական ազդեցության վերաբերյալ ողջամիտ գնահատում կատարել, քանի դեռ Ընկերության ղեկավարությունը դրա ֆինանսական ազդեցության մանրամասն ուսումնասիրությունը չի ավարտել:

ՖՀՄՄԿ 22. *Արտարժույթով գործարքներ և կանխավճարներ*

ՖՀՄՄԿ 22-ը սահմանում է, թե ինչպես պետք է որոշել «գործարքի ամսաթիվը»՝ փոխարժեքը որոշելու նպատակով, որը կօգտագործվի ակտիվի, ծախսի կամ եկամտի սկզբնական ճանաչման ժամանակ, երբ այդ միավորի համար վճարումը նախապես վճարվել է կամ ստացվել է արտարժույթով և հանգեցրել ոչ դրամային ակտիվի կամ պարտավորության ճանաչմանը (օրինակ, չփոխհատուցված ավանդ կամ հետաձգված եկամուտ):

Մեկնաբանությամբ պարզաբանվում է, որ գործարքի ամսաթիվն այն ամսաթիվն է, երբ անձը կատարում է կանխավճարի ստացման կամ վճարման արդյունքում առաջացած ոչ դրամային ակտիվի կամ ոչ դրամային պարտավորության սկզբնական ճանաչումը: Եթե կանխավճարները կատարվել են կամ ստացվել են բազմակի անգամ, մեկնաբանությամբ պահանջվում է սահմանել յուրաքանչյուր կանխավճարի ստացման կամ վճարման ամսաթիվը:

Մեկնաբանությունն ուժի մեջ է մտնում 2018 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Թույլատրվում է Ստանդարտի վաղաժամկետ կիրառումը: Կազմակերպությունները կարող են կիրառել մեկնաբանությունը հետադարձ կամ հեռանկարային հիմունքներով: Հատուկ անցումային դրույթները կիրառվում են հեռանկարային կիրառման դեպքում:

Ընկերության ղեկավարությունը չի նախատեսում, որ այս ՖՀՄՄԿ-ի կիրառումը զգալի ազդեցություն կունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ ներկայումս կիրառում է ՖՀՄՄԿ 22-ում սահմանված մոտեցումը:

5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվության նպատակով, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամ դրամարկղում և բանկերում հանած բանկային օվերդրաֆտի մնացորդը՝ եթե այդպիսիք գոյություն ունեն: Դրամական հոսքերի մասին հաշվետությունում առկա դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, կարող են համադրվել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության համապատասխան հոդվածների հետ, ինչպես նշված է հետևյալում՝

	Դեկտեմբերի 31, 2017թ.	Դեկտեմբերի 31, 2016թ.
Կանխիկ դրամ	11,983	4,239
Ցպահանջ բանկային հաշիվներ	114,603	67,965
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ՝ երեք ամսից պակաս սկզբնական մարման ժամկետով	150,099	-
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**276,685**	**72,204**

Բոլոր դրամական միջոցներն ու դրանց համարժեքները դասակարգված են որպես ընթացիկ և ոչ արժեզրկված (2016թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ ընթացիկ և ոչ արժեզրկված):

Տոկոսադրույքների մասին տեղեկությունները ներկայացված են ծանոթագրություն 20-ում:

6. Ժամկետային ավանդներ

	Դեկտեմբերի 31, 2017թ.	Դեկտեմբերի 31, 2016թ.
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ՝ երեք ամսից ավել սկզբնական մարման ժամկետով.		
– ՀՀ ամենախոշոր 10 բանկեր	1,041,997	978,561
– Այլ ՀՀ բանկեր	1,250,055	-
Ընդամենը ժամկետային ավանդներ	**2,292,052**	**978,561**

Բոլոր ժամկետային ավանդները դասակարգված են որպես ընթացիկ և ոչ արժեզրկված (2016թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ ընթացիկ և ոչ արժեզրկված):

Տոկոսադրույքների մասին տեղեկությունները ներկայացված են ծանոթագրություն 20-ում:

7. Հաճախորդներին տրվող վարկեր

	Դեկտեմբերի 31, 2017թ.	Դեկտեմբերի 31, 2016թ.
Բիզնես վարկեր		
ՓՄՁ-ներին և անհատ ձեռնարկատերերին տրվող վարկեր	870,578	896,772
Վարկեր անհատներին		
Փոքր և միջին վարկեր	13,672,207	12,997,624
Սպառողական և անձնակազմին տրվող վարկեր	2,964,934	2,542,959
Պակասեցում՝ վարկերի արժեզրկումից պահուստ	(423,263)	(726,895)
Ընդամենը հաճախորդներին տրվող վարկեր	**17,084,456**	**15,710,460**

Վարկերի արժեզրկումից պահուստի տեղաշարժ 2017 թ.-ի ընթացքում.

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

	Բիզնես վարկեր	Վարկեր անհատներին	Ընդամենը
Վարկերի արժեզրկումից պահուստ 2017թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	**73,059**	**653,836**	**726,895**
Հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկումից պահուստի զուտ վերականգնում	(83,110)	(152,432)	(235,542)
Նախկինում՝ որպես անհավաքագրելի դուրս գրված գումարների վերականգնում	73,535	430,542	504,077
Դուրս գրված անհուսալի գումարներ	(31,090)	(541,077)	(572,167)
Վարկերի արժեզրկումից պահուստ 2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**32,394**	**390,869**	**423,263**

Վարկերի արժեզրկումից պահուստի տեղաշարժ 2016 թ.-ի ընթացքում.

	Բիզնես վարկեր	Վարկեր անհատներին	Ընդամենը
Վարկերի արժեզրկումից պահուստ 2016 թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	**65,616**	**644,756**	**710,372**
Հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկումից պահուստի զուտ ծախս	74,695	698,078	772,773
Նախկինում՝ որպես անհավաքագրելի դուրս գրված գումարների վերականգնում	31,158	216,365	247,523
Դուրս գրված անհուսալի գումարներ	(98,410)	(905,363)	(1,003,773)
Վարկերի արժեզրկումից պահուստ 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**73,059**	**653,836**	**726,895**

Ավելի քան 270 օր ժամկետանց վարկերը համարվում են արժեզրկված և դուրս են գրվում պորտֆելից:

Հաճախորդներին տրվող վարկերը առաջնահերթ կարգով տրամադրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում՝ հետևյալ տնտեսական ոլորտներում գործունեություն ծավալող հաճախորդներին:

	Դեկտեմբեր 31, 2017թ.		Դեկտեմբեր 31, 2016թ.	
	Գումար	%	Գումար	%
Գյուղատնտեսություն	10,727,612	61	10,694,527	65
Առևտուր	3,131,369	18	2,610,692	16
Սպառողական և անձնակազմին տրվող վարկեր	2,964,934	17	2,542,959	15
Սննդի արդյունաբերություն	123,063	1	120,979	1
Թեթև արդյունաբերություն	73,607	0	75,677	1
Այլ	487,134	3	392,521	2
Ընդամենը հաճախորդներին տրվող վարկեր, մինչև արժեզրկումը	**17,507,719**	**100**	**16,437,355**	**100**

2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային ռիսկին ենթարկվածության և պահվող գրավի վերաբերյալ տեղեկատվությունը հետևյալն է՝

	Բիզնես վարկեր	Վարկեր անհատներին	Ընդամենը
Այլ կողմերի երաշխավորած վարկեր	774,537	16,036,466	16,811,003
Անշարժ գույքով ապահովված վարկեր	24,719	-	24,719
Առանց գրավի կամ վարկի այլ ապահովության	71,322	600,675	671,997
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**870,578**	**16,637,141**	**17,507,719**

2016 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային ռիսկին ենթարկվածությամբ և պահվող գրավի վերաբերյալ տեղեկատվությունը հետևյալն է՝

	Բիզնես վարկեր	Վարկեր անհատներին	Ընդամենը
Այլ կողմերի երաշխավորած վարկեր	867,230	14,908,705	15,775,935
Անշարժ գույքով ապահովված վարկեր	29,542	-	29,542
Առանց գրավի կամ վարկի այլ ապահովության	-	631,878	631,878
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**896,772**	**15,540,583**	**16,437,355**

Անձնակազմին տրվող վարկերը 542,118 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 604,129 հազար դրամ) ընդհանուր գումարով ներառված են անհատներին տրված վարկերի մեջ:

Վերոնշյալ բացահայտումը ներկայացնում է տրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքի և գրավի համեմատական նվազագույնը: Վարկերի հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվել է՝ հաշվի առնելով գրավի առարկայի իրացվելիությունը: Փոքր և միջին վարկերը ապահովված են Ընկերության կողմից վարկեր ստանալու նպատակով ձևավորված փոխառուների խմբի անդամների կողմից տրված անհատական երաշխիքներով: Վարկային պորտֆելի ժամկետայնությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 20-ում, որտեղ տրված են հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի պայմանագրային մարման ժամկետը մնացող ժամանակահատվածը:

2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարիների ընթացքում Ընկերությունը ձեռք չի բերել որևէ ակտիվ՝ գրավի առարկա հանդիսացող գույքի առգրավման միջոցով:

Ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված վարկերի դեպքում գրավի իրական արժեքը գնահատվում է վարկերի տրամադրման ամսաթվին և չի ճշգրտվում մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ հետագա փոփոխություններն արտացոլելու համար: Այս վարկերի փոխհատուցելիությունը հիմնականում կախված է վարկառուների վճարունակությունից, այլ ոչ թե գրավի արժեքից, և Ընկերության համար պարտադիր չէ վերանայել գրավի գնահատումը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային պորտֆելի որակական վերլուծությունը հետևյալն է՝

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

	Համախառն վարկեր	Արժեզրկման պահուստ	Զուտ վարկեր	Համախառն վարկերի համար արժեզրկման պահուստ
Բիզնես վարկեր				
Ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 10,000 ՀՀ դրամ մեկ վարկառուի համար	848,570	14,835	833,735	1.75%
- 10,000 ՀՀ դրամից ավել մեկ վարկառուի համար	-	-	-	-
Ընդամենը ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**848,570**	**14,835**	**833,735**	**1.75%**
Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 30 օր ժամկետանց	3,497	1,207	2,290	34.52%
- 30-ից 90 օր ժամկետանց	2,636	1,499	1,137	56.87%
- 91-ից 180 օր ժամկետանց	4,115	3,226	889	78.40%
- 181-ից 360 օր ժամկետանց	11,760	11,628	132	98.88%
Ընդամենը Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**22,008**	**17,560**	**4,448**	**79.79%**
Ընդամենը բիզնես վարկեր	**870,578**	**32,395**	**838,183**	**3.72%**
Վարկեր անհատներին				
Ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 10,000 ՀՀ դրամ մեկ վարկառուի համար	16,164,394	121,547	16,042,848	0.75%
- 10,000 ՀՀ դրամից ավել մեկ վարկառուի համար	92,334	360	91,974	0.39%
Ընդամենը ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**16,256,728**	**121,907**	**16,134,822**	**0.75%**
Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 30 օր ժամկետանց	83,443	24,668	58,775	29.56%
- 30-ից 90 օր ժամկետանց	81,410	49,012	32,397	60.20%
- 91-ից 180 օր ժամկետանց	101,169	83,379	17,790	82.42%
- 181-ից 360 օր ժամկետանց	114,391	111,902	2,489	97.82%
Ընդամենը Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**380,413**	**268,961**	**111,451**	**70.70%**
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**16,637,141**	**390,868**	**16,246,273**	**2.35%**
Ընդամենը վարկեր	**17,507,719**	**423,263**	**17,084,456**	**2.42%**

2016 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկային պորտֆելի որակական վերլուծությունը հետևյալն է՝

	Համախառն վարկեր	Արժեզրկման պահուստ	Զուտ վարկեր	Համախառն վարկերի համար արժեզրկման պահուստ
Բիզնես վարկեր				
Ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 10,000 ՀՀ դրամ մեկ վարկառուի համար	829,013	15,858	813,155	1.91%
- 10,000 ՀՀ դրամից ավել մեկ վարկառուի համար	-	-	-	-
Ընդամենը ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**829,013**	**15,858**	**813,155**	**1.91%**
Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 30 օր ժամկետանց	6,552	2,568	3,984	39.19%
- 30-ից 90 օր ժամկետանց	13,145	8,675	4,470	65.99%
- 91-ից 180 օր ժամկետանց	18,444	16,846	1,598	91.34%
- 181-ից 360 օր ժամկետանց	29,618	29,112	506	98.29%
Ընդամենը Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**67,759**	**57,201**	**10,558**	**84.42%**
Ընդամենը բիզնես վարկեր	**896,772**	**73,059**	**823,713**	**8.15%**
Վարկեր անհատներին				
Ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 10,000 ՀՀ դրամ մեկ վարկառուի համար	14,755,185	111,590	14,643,595	0.76%
- 10,000 ՀՀ դրամից ավել մեկ վարկառուի համար	81,140	308	80,832	0.38%
Ընդամենը ոչ ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**14,836,325**	**111,898**	**14,724,427**	**0.75%**
Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված				
- մինչև 30 օր ժամկետանց	120,593	41,456	79,137	34.38%
- 30-ից 90 օր ժամկետանց	135,468	85,172	50,296	62.87%
- 91-ից 180 օր ժամկետանց	172,642	146,654	25,988	84.95%
- 181-ից 360 օր ժամկետանց	275,555	268,656	6,899	97.50%
Ընդամենը Ժամկետանց, ոչ արժեզրկված	**704,258**	**541,938**	**162,320**	**76.95%**
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**15,540,583**	**653,836**	**14,886,747**	**4.21%**
Ընդամենը վարկեր	**16,437,355**	**726,895**	**15,710,460**	**4.42%**

Վերոնշյալ բացահայտումներում չեն ընդգրկվել արժեզրկված վարկերը, քանի որ 270 օրից ավել վարկերը դասակարգվում են որպես անհուսալի և պորտֆելից դուրս են գրվում:

Ընկերությունը կիրառել է պորտֆելի պահուստավորման մեթոդաբանությունը՝ նախատեսված ՀՀՄՍ 39-ով (*Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում*) և ստեղծել է պահուստներ արժեզրկումից այն կորուստների համար, որոնք առաջացել են, բայց չեն նույնականացվել որևէ առանձին վարկի հետ մինչև հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտը: Ընկերության քաղաքականությունն է դասակարգել յուրաքանչյուր վարկ որպես ոչ ժամկետանց, ոչ էլ արժեզրկված, եթե որոշակի վարկի համար չկա օբյեկտիվ վկայություն նրա արժեզրկված լինելու մասին: Որպես այս քաղաքականության, և մասնավորապես, պորտֆելի արժեզրկման

մեթոդաբանության կիրառման արդյունք, արժեզրկման պահուստները կարող են գերազանցել անհատապես արժեզրկված վարկերի ընդհանուր համախառն գումարը: Առաջնային գործոնները, որոնք Ընկերությունը դիտարկում է վարկի արժեզրկված լինելը դիտարկելիս՝ վերջինիս ժամկետանց կարգավիճակն ու համապատասխան գրավի իրացվելիությունն է, եթե այդպիսին կա:

Ընկերությունը վարկային պորտֆելի որակի իրական բարելավում է արձանագրել հետճգնաժամային շրջանում: Վարկային պորտֆելի որակի բարելավումը պայմանավորված է այնպիսի գործոններով, ինչպիսիք են օրինակ վճարումների ձևաչափի և հավաքագրումների բարելավումը, պորտֆելում ուշացած մարումների թվի նկատելի նվազումը: Վերջին տարիների ընթացքում արձանագրվել են ազգային տնտեսական ցուցանիշների շարունակական բարելավում, ինչը դրական է անդրադարձել վարկային պորտֆելում չհավաքագրվող գումարների կշռի վրա: Հետճգնաժամային բարելավված արտաքին պայմանները ամրապնդված հավաքագրման բարձր ցուցանիշներով հանգեցրեցին առաջացած կորուստների պահուստի նվազմանը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Մասնավորապես, մակրոտնտեսական ցուցանիշների բարելավումը դրական ազդեցություն ունեցավ ոչ ժամկետանց և մինչև 30 օր ուշացում ունեցող վարկերի կատարողականների վրա:

8. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ներառում են ՀՀ պետական պարտատոմսեր 406,783 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 388,666 դրամ): 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ ակտիվներից (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 100,579 դրամ) ոչ մեկ գրավադրված չի եղել Ընկերության պարտավորությունների դիմաց (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 100,579 դրամ ռեպո պայմանագրերով, տես ծան. 12): Պետական պարտատոմսերի տոկոսայնությունը գտնվում է 8-10% հաստատուն անվանական տոկոսադրույքների միջև (2016թ. 8%-ից 10%), և դրանք դառնում են մարման ենթակա 2019-2021 թթ. (2016 թ. 2019-ից 2021 թթ.): Այս գործիքների իրական արժեքը չափվում է օգտագործելով գնահատման մեթոդներ՝ ապագա դրամական հոսքերը զեղչելով շուկայական տոկոսադրույքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներից և ոչ մեկը ժամկետանց կամ արժեզրկված չէ:

9. Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ներառում են ՀՀ պետական պարտատոմսեր 368,513 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 766,353 դրամ): 2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ ակտիվներից (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 88,746 դրամ) ոչ մեկը գրավադրված չի եղել Ընկերության պարտավորությունների դիմաց (2016 թ.դեկտեմբերի 100,579 դրամ պայմանագրերով, տես ծան. 12): Պետական պարտատոմսերի տոկոսայնությունը 9% է (2016 թ. 9%) և դրանք դառնում են մարման ենթակա 2018-2019 թթ. (2016թ.՝ 2017-ից 2019 թթ.): Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներից և ոչ մեկը ժամկետանց կամ արժեզրկված չէ:

10. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Շենքեր	Փոխադրամիջոցներ	Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	Գրասենյակային գույք	Համակարգչային ծրագրեր	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	487,049	150,470	233,814	84,161	103,214	54,709	1,113,417
Ավելացումներ	-	-	4,204	3,983	5,690	11,255	25,132
Օտարումներ	-	(35,507)	(1,113)	(515)	-	(949)	(38,084)
Տեղափոխումներ	-	-	(70)	(10,614)	-	10,684	-

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**487,049**	**114,963**	**236,835**	**77,015**	**108,904**	**75,699**	**1,100,465**
Ավելացումներ	-	-	3,252	1,439	1,247	1,483	7,421
Օտարումներ	-	-	(1,003)	(604)	-	(780)	(2,387)
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**487,049**	**114,963**	**239,084**	**77,850**	**110,151**	**76,402**	**1,105,499**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(110,425)	(61,920)	(131,402)	(57,571)	(64,807)	(15,223)	(441,348)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	(23,370)	(15,280)	(28,121)	(6,387)	(20,014)	(6,278)	(99,450)
Օտարումներ	-	34,646	1,113	515	-	949	37,223
Տեղափոխումներ	-	-	-	6,538	-	(6,538)	-
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**(133,795)**	**(42,554)**	**(158,410)**	**(56,905)**	**(84,821)**	**(27,090)**	**(503,575)**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	(23,369)	(15,023)	(21,202)	(4,977)	(15,986)	(7,818)	(88,375)
Օտարումներ	-	-	1,003	604	-	780	2,387
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**(157,164)**	**(57,577)**	**(178,609)**	**(61,278)**	**(100,807)**	**(34,128)**	**(589,563)**
Հաշվեկշռային արժեք							
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**329,885**	**57,386**	**60,475**	**16,572**	**9,344**	**42,274**	**515,936**
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**353,254**	**72,409**	**78,425**	**20,110**	**24,083**	**48,609**	**596,890**
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	**376,624**	**88,550**	**102,412**	**26,590**	**38,407**	**39,486**	**672,069**

2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցները և ոչ նյութական ակտիվներն ամբողջությամբ մաշված են, որոնց ընդհանուր արժեքը կազմում է 176,192 հազար դրամ (2016 թ.՝ 107,801 հազար դրամ):

11. Այլ ակտիվներ

	2017 թ. դեկտեմբերի 31	2016 թ. դեկտեմբերի 31
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		
Ստացման ենթակա միջոցներ	15,523	4,554
Այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ		
Ապագա ժամանակաշրջանների ծախսեր	229,968	283,056
Կանխավճարներ	23,632	10,966
Բռնագանձված ակտիվներ	5,455	10,616
Պաշարներ	7,794	9,234
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**282,372**	**318,426**

Ընկերությունը սկսել է անձնակազմին վարկեր տրամադրել շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով: Ընկերության անձնակազմին 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով տրամադրված վարկերի հաշվապահական հաշվառման համար վարկերը զեղչվել են 20%-ով, ինչն ըստ Ընկերության ղեկավարության՝ շուկայական դրույքաչափն է՝ հաշվի առնելով հնարավոր վարկային ռիսկերը:

Հետագա ժամանակահատվածների ծախսերը ներկայացնում են աշխատողներին տրվող հատկացումները, որոնք տրամադրվել են շուկայական ցածր արժեքով, և որոնք հետաձգվել են այն ժամանակահատվածներում, որի ընթացքում աշխատողներին ծառայություններ են մատուցվել:

12. Հետգնման համաձայնագրեր

Ընկերությունն ունի գործարքներ հետգնման համաձայնագրերով: Ռեպո համաձայնագրերով փոխատվություն տրված կամ վաճառված արժեթղթերը փոխանցվում են երրորդ կողմին Ընկերության կողմից ստացած կանխիկ դրամի փոխարեն: Այս ֆինանսական ակտիվները կարող են վերագրավադրվել կամ վերավաճառվել գործընկերների կողմից Ընկերության կողմից պարտավորությունների չկատարման (դեֆոլտի) բացակայության դեպքում, սակայն գործընկերը պարտավորվում է վերադարձնել արժեթղթերը պայմանագրի մարման ավարտին: Ընկերության սահմանմամբ այդ արժեթղթերի գծով բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվել են և այդ իսկ պատճառով դրանք չեն ապաճանաչվել: Այս գործարքներն իրականացվում են այն պայմաններով, որոնք ընդունված են ստանդարտ վարկավորման և արժեթղթերի փոխառության ու վարկային գործունեության ժամանակ, ինչպես նաև այնպիսի փոխանակման գործարքներում, որտեղ Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես միջնորդ:

	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հետգնման պայմանագրերով և գրավադրված՝ վաճառքի համար մատչելի սեփական ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը, ծան. 8	-	100,579
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված՝ մինչև մարման ժամկետը պահվող սեփական ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքը, ծան. 9	-	88,746
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ՝ փոխանցված և գրավադրված հետգնման պայմանագրերով	**-**	**189,325**
Հարակից պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեք	**-**	**191,117**

Հաշվեգրված տոկոսային ծախսերը հետգնման պայմանագրերի մասով 2017 թ. համար կազմել են 529 հազար դրամ (2016 թ.՝ 440 հազար դրամ):

13. Վարկեր և փոխառություններ

	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ոչ ընթացիկ		
Գրավով չապահովված վարկ բաժնետիրոջից	2,011,907	2,012,139
Ընթացիկ		
Գրավով չապահովված վարկ բաժնետիրոջից	138,869	176,893
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ	**2,150,776**	**2,189,032**

Ստորև ներկայացվում են գործող վարկերի պայմանները.

				2017թ. դեկտ. 31		2016թ. դեկտ. 31	
	Արժույթ	Անվանական տոկոսադրույք	Մարման տարի	Իրական արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով չապահովված վարկ բաժնետիրոջից	ՀՀ դրամ	15.00%	2019	2,278,494	2,150,776	2,262,751	2,189,032

14. Բաժնետիրական կապիտալ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր հայտարարված սովորական բաժնետոմսերի քանակը կազմում է 100,000 բաժնետոմս (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 100,000 բաժնետոմս): Թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 17,225 սովորական բաժնետոմսերից (2016թ. դեկտեմբերի 31՝ 17,225 բաժնետոմս)՝ մեկ բաժնետոմսը 200,000 դրամ անվանական արժեքով (2016թ. դեկտեմբերի 31՝ 200,000 դրամ/բաժնետոմս), որոնց ընդհանուր գումարը կազմում է 3,445,000 հազար դրամ (2016թ. դեկտեմբերի 31՝ 3,445,000 հազար դրամ): 2017 թվականի ընթացքում սովորական բաժնետոմսեր չեն թողարկվել (2016թ.՝0):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարագրված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս-մեկ ձայն սկզբունքով: 2017 թվականի ընթացքում Ընկերությունը հայտարարագրել է 340,282 հազար դրամի շահաբաժին (2016թ.՝ 295,167 հազար դրամ):

	2017թ.	2016թ.
Վճարվելիք շահաբաժիններ առ հունվարի 1-ը	**137,767**	**185,747**
Տարվա ընթացքում հայտարարագրված շահաբաժիններ	340,282	295,167
Տարվա ընթացքում վճարված շահաբաժիններ	(277,767)	(343,147)
Դեկտեմբերի 31-ին վճարվելիք շահաբաժիններ	**200,282**	**137,767**
Տարվա ընթացքում հայտարարագրված շահաբաժինները մեկ բաժնետոմսի դիմաց	**19.8**	**17.1**

Բոլոր շահաբաժինները հայտարարագրվել և վճարվել են ՀՀ դրամով:

Բաժնետերերի որոշմամբ Ընկերությունը տարվա ընթացքում լրացուցիչ կապիտալի 390,660 դրամ գումարը փոխանցեց չբաշխված շահույթին: Տարիների ընթացքում առաջացած լրացուցիչ կապիտալը ներկայացնում էր նախորդ ժամանակաշրջաններում բաժնետիրոջից շուկայականից ցածր տոկոսադրույքներով ստացված փոխառության ազդեցությունը:

15. Տոկոսային եկամուտ և ծախս

	2017թ.	2016թ.
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրվող վարկեր	4,831,566	4,184,248
Ժամկետային ավանդներ	113,289	153,608
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ	32,932	18,013
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	44,462	26,729
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ	**5,022,249**	**4,382,598**
Տոկոսային ծախս		
Հետգնման պայմանագրեր	(529)	(440)
Վարկեր և փոխառություններ	(301,478)	(303,275)
Ընդամենը տոկոսային ծախսեր	**(302,007)**	**(303,715)**
Զուտ տոկոսային եկամուտ	**4,720,242**	**4,078,883**

16. Այլ գործառնական ծախսեր

	2017թ.	2016թ.
Տույժեր և տուգանքներ	240,590	439,352
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումից	183	6,863
Այլ	231	1,186
Ընդամենը գործառնական եկամուտ	**241,004**	**447,401**

17. Անձնակազմի գծով ծախսեր

	2017թ.	2016թ.
Աշխատակիցների հատուցում	894,140	843,831
Հատուցում անձնակազմին տրվող վարկերից շուկայականից ցածր տոկոսադրույքներով	53,698	54,676
Առողջության ապահովագրություն	25,578	25,248
Այլ	21,803	23,343
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	**995,219**	**947,098**

Փաստացի տոկոսային ծախսի և շուկայական անվանական տոկոսային ծախսի միջև առկա տարբերության հիման վրա հաշվարկված՝ աշխատողների կանխավճարային հատուցումների ամորտիզացիան ներառված է աշխատողների փոխհատուցումների մեջ:

18. Վարչական և այլ գործառնական ծախսեր

	2017թ.	2016թ.
Գործառնական վարձակալության ծախսեր	141,024	159,976
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	88,376	99,450
Անվտանգություն	81,332	80,317
Խորհրդի ծախսեր	59,743	63,066
Վերանորոգում և սպասարկում	51,154	54,040
Հարկեր, բացի շահութահարկից	37,767	36,572
Վարկերի հավաքագրման մասով ծախսեր	33,786	26,148
Հաղորդակցության և տեղեկատվության ծառայություններ	32,631	35,160
Գովազդ և մարքեթինգ	17,953	12,668
Ճամփորդական ծախսեր	14,245	14,282
Մասնագիտական ծախսեր	13,216	16,777
Պարտադիր վճարներ	12,177	10,913
Գրասենյակային պարագաներ	9,989	11,097
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	7,966	838
Ապահովագրություն	1,671	1,843
Այլ գործառնական ծախսեր	44,819	30,909
Ընդամենը վարչական և այլ գործառնական ծախսեր	**647,849**	**654,056**

19. Շահութահարկ

(ա) Շահութահարկի գծով ծախսի բաղադրիչները
Շահութահարկի գծով ծախսն իր մեջ ներառում է՝

	2017թ.	2016թ.
Ընթացիկ հարկային ծախսեր	752,225	601,680
Հետաձգված հարկ (հատուցում)	(33,196)	(162,370)
Շահութահարկի գծով ծախսեր տարվա համար	**719,029**	**439,310**

(բ) Շահույթի կամ վնասի՝ բազմապատկած կիրառելի հարկադրույքով և շահութահարկի գծով ծախսի համադրում

Ընկերության 2017 թ.դեկտեմբերի 31-ին ավարտված ֆինանսական տարվա շահույթի նկատմամբ կիրառելի շահութահարկի դրույքն է 20% (2016 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված՝ 20%): Հարկերի գծով ակնկալվող և իրական ծախսի համադրումը ներկայացված է ստորև.

	2017թ.	2016թ.
Շահույթ մինչև հարկումը	3,546,926	2,140,719
Հարկում օրենքով սահմանված դրույքաչափով	(709,385)	(428,144)
Հարկային առումով չնվազեցվող կամ չհարկվող գործարքների ազդեցությունը՝		
- Չնվազեցվող ծախսեր	(12,916)	(15,544)
- Չհարկվող եկամուտ	3,272	4,378
Տարվա շահութահարկի ծախս	**(719,029)**	**(439,310)**

2017 թվականի համար գործող հարկի դրույքաչափն է 20.27% (2016 թ.՝ 20.52%):

(գ) Հետաձգված հարկերի վերլուծություն՝ ըստ ժամանակավոր տարբերության տեսակի

ՖՀՄՍ և ՀՀ հարկային օրենսդրության միջև եղած տարբերություններն առաջացնում են ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկման նպատակով որոշվող դրանց գումարների միջև: Այդ ժամանակավոր տարբերություններում շարժի հարկային ազդեցությունը մանրամասն ներկայացված է ստորև և գրանցված է 20% դրույքաչափով:

	2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(Ծախս)/ օգուտ շահույթում կամ վնասում	Ճանաչված այլ համապարփակ եկամուտում	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցությունը				
Ժամկետային ավանդներ	(2,093)	(3,040)	-	(5,133)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(195,587)	25,836	-	(169,751)
Այլ ակտիվներ	(3,624)	3,624	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	(4,271)		(1,679)	(5,950)
Այլ պարտավորություններ	11,068	6,776	-	17,844
Շահութահարկի հետաձգված պարտավորություններ	**(194,507)**	**33,196**	**(1,679)**	**(162,990)**

2016 թ.դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ժամանակավոր տարբերություններում տեղի ունեցած շարժերի հարկային ազդեցությունը հետևյալն է՝

	2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (վերահաշվ.)	(Ծախս)/ օգուտ շահույթում կամ վնասում	Ճանաչված այլ համապարփակ եկամուտում	2017 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցությունը				
Ժամկետային ավանդներ	(2,547)	454	-	(2,093)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(357,340)	161,753	-	(195,587)
Այլ ակտիվներ	(3,265)	(359)	-	(3,624)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ			(4,271)	(4,271)
Այլ պարտավորություններ	10,546	522	-	11,068
Շահութահարկի հետաձգված պարտավորություններ	**(352,606)**	**162,370**	**(4,271)**	**(194,507)**

Հետաձգված շահութահարկի գծով ակտիվներ/(պարտավորություններ)	**2017թ.**	**2016թ.**
Հունվարի 1-ի դրությամբ - հետաձգված հարկային Ակտիվներ	11,068	10,546
Հունվարի 1-ի դրությամբ - հետաձգված հարկային Պարտավորություններ	(205,575)	(363,152)
Փոփոխություններ հետաձգված շահութահարկի հաշվեկշռում՝ ճանաչված շահույթում կամ վնասում	33,196	162,370
Փոփոխություններ հետաձգված շահութահարկի հաշվեկշռում՝ ճանաչված այլ համապարփակ եկամտում	(1,679)	(4,271)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետաձգված հարկային ակտիվներ	**17,844**	**11,068**
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հետաձգված հարկային պարտավորություններ	**(180,834)**	**(205,575)**

20. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ընկերության ռիսկերի կառավարման գործառույթն իրականացվում է ֆինանսական, գործառնական և իրավական ռիսկերի նկատմամբ: Ֆինանսական ռիսկերը կազմված են շուկայական (ներառյալ արտարժութային, տոկոսադրույքի ռիսկ և այլ գնային ռիսկը), վարկային և իրացվելության ռիսկերից: Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման գործառույթի առաջնային նպատակն է սահմանել ռիսկերի սահմանաչափերը և այնուհետ ռիսկերի ազդեցությունն այդ սահմանաչափում պահելը: Գործառնական և իրավական ռիսկերի կառավարման գործառույթների նպատակն է ապահովել ներքին քաղաքականության և ընթացակարգերի պատշաճ իրականացումը՝ գործառնական և իրավական ռիսկերը նվազագույնի հասցնելու համար:

Ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի, ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Տնօրենների խորհուրդն, ընդհանուր առմամբ, պատասխանատու է ռիսկի կառավարման համակարգի և հիմնական ռիսկերի կառավարման վերահսկման, իր ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունների և ընթացակարգերի ուսումնասիրման, ինչպես նաև առանձնակի խոշոր չափերի բացահայտումների հաստատման համար:

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում: Ռիսկերի կառավարիչը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման համար. նա վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, գնահատման և զեկուցման համար ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառումը: Նա հաշվետու է Տնօրենների խորհրդին՝ ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովի միջոցով:

Վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը թե՛ պորտֆելի և թե՛ գործարքային մակարդակում կառավարվում և վերահսկվում են վարկային կոմիտեների, գործառնական վարչության ղեկավարի և ֆինանսական տնօրենի կողմից: Որոշումների կայացման գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով ղեկավարությունը ստեղծել է վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված վարկի պրոդուկտների տեսակից և գումարներից:

Ռիսկի թե՛ արտաքին, թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Ընկերության բոլոր մակարդակներում: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ընթացիկ ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների հավաստիացման մակարդակի որոշմանը: Շուկայական և վարկային ռիսկի ստանդարտ վերլուծությունից բացի, ռիսկերի կառավարիչը մոնիտորինգ է իրականացնում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի նկատմամբ՝ պարբերաբար ժողովներ անցկացնելով գործառնական և այլ ստորաբաժանումների և համապատասխան անձնակազմի հետ՝ վերջիններիս փորձառության ոլորտի վերաբերյալ փորձագիտական կարծիք ստանալու համար:

Վարկային ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի: Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, երբ ֆինանսական գործիքի մի կողմը ֆինանսական վնաս է պատճառում մյուս կողմից պարտավորությունները

չկատարելու հետևանքով: Վարկային ռիսկն առաջանում է Ընկերության կողմից վարկավորման և այլ գործարքներ իրականացնելու արդյունքում, որը բերում է ֆինանսական ակտիվների աճի:

Ընկերության առավելագույն ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության՝ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում: Ընկերությունը կառավարում է իր վարկային ռիսկի մակարդակը՝ սահմանաչափեր կիրառելով մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև տնտեսության ճյուղերը և աշխարհագրական հատվածների գծով ստանձնած ռիսկերի ծավալի համար:

Վարկային ռիսկի սահմանաչափերը, ըստ վարկատեսակների և տնտեսության ճյուղերի, պարբերաբար հաստատվում են ղեկավարության կողմից: Այդ ռիսկերն անընդհատ մոնիտորինգի են ենթարկվում և ենթակա են տարեկան կամ առավել հաճախակի վերանայման: Ընկերությունը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր վարկային ռիսկին (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային պարտավորությունների համար), ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացման սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները և վարկային կոմիտեի ստեղծումը, որն ակտիվորեն մոնիտորինգ է իրականացնում վարկային ռիսկի նկատմամբ: Վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Վարկային քաղաքականությունը սահմանում է՝
- Վարկային դիմում-հայտերի դիտարկման և հաստատման ընթացակարգերը
- Վարկառուների (իրավաբանական և անհատ) վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը
- Պայմանագրային կողմերի վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը
- Գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը
- Վարկային փաստաթղթերի պահանջները
- Վարկերի և այլ վարկային գործիքների շարունակական մոնիտորինգի ընթացակարգերը:

Ընկերության գործառնական վարչությունը հետևում է ժամկետանց վարկերի մնացորդներին, այդ իսկ պատճառով Ղեկավարությունը պատշաճ է համարում տեղեկատվություն տրամադրել վարկային ռիսկի ժամկետայնության և այլ գործոնների վերաբերյալ, ինչպես բացահայտված է ծանոթագրություն 7-ում:

Գրավի և պարտքի ապահովման այլ միջոցներ. վարկային ռիսկը գնահատվում և կառավարվում է նաև ձեռք բերելով, վերահսկելով և մոնիտորինգի ենթարկելով գրավը, որը կարող է ներկայացված լինել գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքով, արժեթղթերի և այլ միջոցների գրավադրմամբ, ներառյալ անձնական երաշխավորությունները, ինչպես բացահայտված է ծանոթագրություն 7-ում:

Թեպետ գրավը կարևոր մեղմացնող գործոն է վարկային ռիսկը գնահատելիս, սակայն Ընկերության քաղաքականությունն է՝ վարկերը տրամադրել հաշվի առնելով հաճախորդի վարկունակությունը, այլ ոչ թե բացառապես վարկի ապահովման միջոց տրամադրելու կարողությունը: Գրավը համարվում է հետվճարման երկրորդական աղբյուր: Սահմանափակ դեպքերում, ելնելով հաճախորդի դիրքից, կամ գումարների տեսակից, գրավով ապահովում կարող է և չլինել:

Ընկերության կողմից ընդունվող գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Բնակելի անշարժ գույք
- Այլ գրավ
- Անհատական երաշխավորություններ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի պարտապաններ, կամ կապակցված պարտապանների խմբեր (2016թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ՝ զրո), որոնց հետ կապված վարկային ռիսկը գերազանցում է առավելագույն վարկային ռիսկի 10%-ը:

Վարկի հնարավոր կորստի հատկացումներ, պահուստավորման քաղաքականություն. Ընկերությունը սահմանում է վարկերի հնարավոր կորստի պահուստներ, որն իրենից ներկայացնում է վարկային ռիսկերի ազդեցությամբ առաջացող կորուստների գնահատումը: Ընկերությունն օգտագործում է վարկերի կորստի մեթոդաբանությունն իր ֆինանսական հաշվետվություններում, ինչպես ներկայացված է ՀՀՄՍ 39-ում (*Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը*):

Վարկային ռիսկերի կենտրոնացում. վարկային ռիսկն ամենակարևոր ռիսկն է Ընկերության գործունեության համար, այդ պատճառով ղեկավարությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում այդ ռիսկի կառավարմանը: Վարկային ռիսկը հիմնականում առաջանում է վարկավորման գործունեության հետ կապված, որը հանգեցնում է վարկերի ու փոխառությունների տրամադրմանը, ինչպես նաև ներդրումային գործունեության հետ կապված, որի արդյունքում Ընկերության ակտիվների պորտֆելը համալրվում պետական գանձապետական պարտատոմսերով: Վարկային ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է վարկային կոմիտեների և գործառնական ու ֆինանսական բաժինների ղեկավարների կողմից, իսկ վարկային ռիսկի վերաբերյալ հաշվետվությունները կանոնավոր կերպով ներկայացվում են ղեկավարությանը:

Վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն աստիճանը, որպես կանոն, արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Հաճախորդներին տրամադրված վարկերի գծով վարկային ռիսկերի կենտրոնացման վերաբերյալ տեղեկությունները նկարագրված են ծանոթագրություն 7-ում:

Վերանայված պայմաններով վարկեր. վերանայված պայմաններով վարկերն իրենցից ներկայացնում են վարկեր, որոնք վերակառուցվել են՝ վարկառուի ֆինանսական դրության վատթարացման արդյունքում, և Ընկերությունը կատարել է զիջումներ, որոնք այլապես չէր կատարի: Վարկի վերակառուցման դեպքում այն մնում է այդ կատեգորիայում անկախ նրանից, որ վերակառուցումից հետո դրա կատարողականը եղել է բավարար:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է վերանայված ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը.

	2017թ. դեկտեմբերի 31	2016թ. դեկտեմբերի 31
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	16,621

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը. Ընկերության վարկային ռիսկի առավելագույն չափը զգալիորեն տատանվում է և կախված է անհատական ու ընդհանուր շուկայական տնտեսության ռիսկերից:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվեկշռային ֆինանսական ակտիվների գծով: Հաշվեկշռային ֆինանսական ակտիվների գծով առավելագույն ռիսկը հավասար է այդ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքին՝ նախքան որևէ հաշվանցում կամ գրավի ազդեցություն հաշվի առնելը:

	2017 թ. դեկտեմբերի 31	2016 թ. դեկտեմբերի 31
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	264,702	67,965
Ժամկետային ավանդներ	2,292,052	978,561
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17,084,456	15,710,460
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներներ	406,783	388,666
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվ	368,513	766,353
Այլ ստացման ենթակա գումարներ	15,523	4,544
Ընդհանուր ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	**20,432,029**	**17,916,549**

Շուկայական ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական ռիսկերի: Շուկայական ռիսկերն առաջանում են (ա) արտարժույթի, (բ) տոկոսադրույքի, և (գ) արժեթղթերի բաց դիրքերից, որոնք բոլորն էլ ենթարկվում են ընդհանուր և առանձնահատուկ շուկայական շարժերին:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու հսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Ընկերությունը կառավարում է շուկայական ռիսկը՝ սահմանելով բաց դիրքի սահմանաչափեր տոկոսադրույքների ժամկետայնության և արտարժույթի դիրքերի հետ կապված, որոնք կանոնավոր կերպով վերահսկվում, ուսումնասիրվում և հաստատվում են տնօրենների խորհրդի կողմից՝ ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովի միջոցով:

Ի լրումն, Ընկերությունը կիրառում է սթրեսի սցենարներ՝ վարկային պորտֆելի և ընդհանուր ֆինանսական վիճակի վրա մի շարք առանձնահատուկ շուկայական սցենարների հնարավոր ֆինանսական ազդեցությունը մոդելավորելու համար:

Արժութային ռիսկ. արժութային ռիսկի մասով ղեկավարությունը սահմանում է սահմանաչափեր արժութային և ընդհանուր ռիսկերի նկատմամբ, որոնք պարբերաբար վերահսկվում են:
Ստորև ներկայացված աղյուսակն ամփոփում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Ընկերության՝ արտարժութային ռիսկին ենթարկվածությունը.

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

	2017թ. դեկտեմբերի 31		
	ՀՀ դրամ	**ԱՄՆ դոլար**	**Ընդամենը**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	271,639	5,046	276,685
Ժամկետային ավանդներ	2,292,052	-	2,292,052
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17,084,456	-	17,084,456
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	406,783	-	406,783
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	368,513	-	368,513
Այլ դեբիտորական պարտքեր	15,523		15,523
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	**20,438,966**	**5,046**	**20,444,012**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ			
Փոխառու միջոցներ	2,150,776	-	2,150,776
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	15,249	-	15,249
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	**2,166,025**	**-**	**2,166,025**
Հաշվեկշռային բաց դիրք	**18,272,941**	**5,046**	**18,277,987**

	2016թ. դեկտեմբերի 31		
	ՀՀ դրամ	**ԱՄՆ դոլար**	**Ընդամենը**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	66,178	6,026	72,204
Ժամկետային ավանդներ	978,561	-	978,561
Հաճախորդներին տրված վարկեր	15,710,460	-	15,710,460
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	388,666	-	388,666
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	766,353	-	766,353
Այլ դեբիտորական պարտքեր	4,544		4,544
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	**17,914,762**	**6,026**	**17,920,788**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ			
Հետգնման պայմանագրեր	191,117	-	191,117
Փոխառու միջոցներ	2,189,032	-	2,189,032
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	19,439	-	19,439
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	**2,399,588**	**-**	**2,399,588**
Հաշվեկշռային բաց դիրք	**15,515,174**	**6,026**	**15,521,200**

Արտարժույթի ռիսկի զգայունություն. ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է Ընկերության զգայունությունը ՀՀ դրամ/ ԱՄՆ դոլար փոխարժեքի 20% աճի և նվազման հանդեպ: Տվյալ 20%-ն իրենից ներկայացնում է այն զգայունության տոկոսը, որն օգտագործվում է արտարժութային ռիսկը հիմնական ղեկավար անձնակազմին ներկայացնելիս և իրենից ներկայացնում է արտարժույթի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունն ըստ ղեկավարության գնահատականի: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն վճարման ենթակա արտարժույթով գնանշված դրամական միավորները և ճշգրտում դրանց փոխարկումը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ՝ արտարժույթի փոխարժեքների 20% փոփոխության տեսանկյունից: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է արտաքին վարկերը, որոնց դեպքում վարկի գնանշումը կատարված է վարկատուի կամ վարկառուի գործառնական արժույթից տարբեր արժույթով: Ստորև նշված դրական թիվը նշանակում է շահույթի կամ կապիտալի տարրի աճ այն դեպքերում, երբ ՀՀ դրամն արժեվորվում է ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ 20%-ի չափով:

	2017թ. դեկտեմբերի 31	**2016թ. դեկտեմբերի 31**
Շահույթի կամ վնասի վրա ազդեցությունը	(1,009)	(1,205)
Սեփական կապիտալի վրա ազդեցությունը	(1,009)	(1,205)

Տոկոսադրույքի ռիսկ. շուկայական գերիշխող տոկոսադրույքների տատանումների հետևանքով Ընկերությունը ենթարկվում է ռիսկի, որն ազդեցություն ունի Ընկերության դրամական հոսքերի և ֆինանսական վիճակի վրա: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխության դեպքում: Ղեկավարությունը պարբերաբար վերահսկում և սահմանաչափեր է սահմանում տոկոսադրույքի վերանայման ժամկետների անհամապատասխանության մակարդակի նկատմամբ:

Ստորև ներկայացված աղյուսակն ամփոփում է Ընկերության ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկերին: Աղյուսակը ներկայացնում է Ընկերության ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ընդհանուր գումարները հաշվեկշռային արժեքներով, դասակարգված ըստ տոկոսների, վերանայման կամ մարման ամսաթվի պայմանագրային ժամկետների:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

		2017թ. դեկտեմբերի 31					
	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	**Մինչև 1 ամիս**	**1-3 ամիս**	**3 ամսից-1 տարի**	**1-5 տարի**	**5 տարուց ավել**	**Ընդամենը**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ							
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5.08%	56,429	150,099	-	-	-	**206,528**
Պարտավորություններ բանկերից	7.88%	957,521	661,145	673,386	-	-	**2,292,052**
Հաճախորդներին տրված վարկեր	30.16%	1,085,482	2,215,051	8,200,852	5,555,236	27,835	**17,084,456**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	12.62%	-	-	-	406,783	-	**406,783**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	7.48%	-	-	195,327	173,186	-	**368,513**
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ		**2,099,432**	**3,026,295**	**9,069,565**	**6,135,205**	**27,835**	**20,358,332**
Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		70,157	-	-	-	-	**70,157**
Այլ ակտիվներ		15,523	-	-	-	-	**15,523**
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ		**85,680**	**-**	**-**	**-**	**-**	**85,680**
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		**2,185,112**	**3,026,295**	**9,069,565**	**6,135,205**	**27,835**	**20,444,012**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ							
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ							
Փոխառու միջոցներ	15.53%	149,611	-	139,221	1,861,944	-	**2,150,776**
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		**149,611**	**-**	**139,221**	**1,861,944**		**2,150,776**
Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ							
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		14,929	320	-	-	-	**15,249**
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ		**14,929**	**320**	**-**	**-**	**-**	**15,249**
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ		**164,540**	**320**	**139,221**	**1,861,944**	**-**	**2,166,025**
Տոկոսադրույքի զգայունության տարբերություն		1,949,821	3,026,295	8,930,344	4,273,261	27,835	
Տոկոսադրույքի զգայունության կուտակային տարբերություն		**1,949,821**	**4,976,116**	**13,906,460**	**18,179,721**	**18,207,556**	**18,207,556**
Իրացվելիության տարբերություն		2,020,572	3,025,975	8,930,344	4,273,261	27,835	
Իրացվելիության կուտակային տարբերություն		**2,020,572**	**5,046,547**	**13,976,891**	**18,250,152**	**18,277,987**	**18,277,987**

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

		2016թ. դեկտեմբերի 31					
	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	**Մինչև 1 ամիս**	**1-3 ամիս**	**3 ամսից-1 տարի**	**1-5 տարի**	**5 տարուց ավել**	**Ընդամենը**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ							
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	0.02%	63,643	-	-	-	-	**63,643**
Պարտավորություններ բանկերից	10.82%	417,267	379,130	182,164	-	-	**978,561**
Հաճախորդներին տրված վարկեր	30.70%	1,173,954	2,128,864	7,453,191	4,899,759	54,692	**15,710,460**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	12.61%	-	-	-	388,666	-	**388,666**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	8.87%	199,033	353,843	-	213,477	-	**766,353**
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ		**2,099,432**	**3,026,295**	**9,069,565**	**6,135,205**	**27,835**	**20,358,332**
Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		8,561	-	-	-	-	**8,561**
Այլ ակտիվներ		4,544	-	-	-	-	**4,544**
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվներ		**13,105**	**-**	**-**	**-**	**-**	**13,105**
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		**1,867,002**	**2,861,837**	**7,635,355**	**5,501,902**	**54,692**	**17,920,788**
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ							
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ							
Հետգնման պայմանագրեր	11.82%	191,117	-	-	-	-	**191,117**
Փոխառու միջոցներ	15.53%	188,172	-	139,166	1,861,693	-	**2,189,031**
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորություններ		**379,289**	**-**	**139,166**	**1,861,693**	**-**	**2,380,148**
Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ							
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		14,319	5,120	-	-	-	**19,439**
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ		**14,319**	**5,120**	**-**	**-**	**-**	**19,439**
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ և հանձնառություններ		**393,608**	**5,120**	**139,166**	**1,861,693**	**-**	**2,399,587**
Տոկոսադրույքի զգայունության տարբերություն		1,474,608	2,861,837	7,496,189	3,640,209	54,692	
Տոկոսադրույքի զգայունության կուտակային տարբերություն		**1,474,608**	**4,336,445**	**11,832,634**	**15,472,842**	**15,527,535**	**15,527,535**
Իրացվելիության տարբերություն		1,473,394	2,856,717	7,496,189	3,640,209	54,692	
Իրացվելիության կուտակային տարբերություն		**1,473,394**	**4,330,111**	**11,826,300**	**15,466,509**	**15,521,201**	**15,521,201**

Աշխարհագրական ռիսկի կենտրոնացում. բոլոր ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները գտնվում են ՀՀ և Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում՝ 2017 և 2016 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Իրացվելության ռիսկ. իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, երբ կազմակերպությունը դժվարություններ է ունենում ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս:

Ընկերությունը ձգտում է պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների կայուն կառուցվածք, որը հիմնականում բաղկացած է այլ ֆինանսական հաստատություններին վճարվելիք գումարներից: Ընկերությունը միջոցները պահում է ավանդների տեսքով, որպեսզի կարողանա արագ և հեշտ արձագանքել իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներին:

Ընկերության իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների մակարդակը՝ անհրաժեշտ պարտավորությունները մարելու համար, ապահովել մի շարք ֆինանսավորման աղբյուրների հասանելիությունը, ունենալ ֆինանսավորման պայմանական պլաններ և մոնիտորինգ իրականացնել իրացվելիության գործակիցների նկատմամբ՝ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան: Այս գործակիցներն են՝

- Չօգտագործվող կանխիկի հարաբերակցություն, որը հաշվարկվում է դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաժանելով վարկային պորտֆելի մնացորդի վրա: 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործակիցը կազմում էր 1.62% (2016թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 0.46%):
- Բարձր իրացվելի ակտիվների և ընդհանուր ակտիվների հարաբերակցություն, որը հաշվարկվում է դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաժանելով ընդհանուր ակտիվների վրա: 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործակիցը կազմում էր 1.30% (2016թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 0.38%):
- Ընթացիկ հարաբերակցություն, որը հաշվարկվում է որպես ընթացիկ ակտիվների և պարտավորությունների հարաբերակցություն: 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին գործակիցը կազմում էր 15.73 (2016թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 12.68):
- Արագ հարաբերակցություն, որը հաշվարկվում է դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաժանելով ընթացիկ պարտավորությունների վրա: 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին գործակիցը կազմում էր 0.0.30 (2016թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 0.07):

Ընկերությունն իրականացնում է իրացվելիության կառավարում՝ նպատակ ունենալով մշտապես ապահովել պարտավորությունների մարման ժամկետներին համապատասխան անհրաժեշտ միջոցների առկայությունը: Իրացվելիության քաղաքականությունը ուսումնասիրվում և հաստատվում է ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովի միջոցով՝ Տնօրենների խորհրդի կողմից :

Ընկերությունը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածք, որը ներառում է բանկերից և այլ վարկային կազմակերպություններից ստացված երկարաժամկետ և կարճաժամկետ վարկերը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներին արագ և հեշտ արձագանքելու համար:

Իրացվելիության կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- Դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսում ըստ արտարժույթի և այդ հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում
- Ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում
- Պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում
- Պարտքերի ֆինանսավորման ծրագրերի վարում
- Բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել՝ որպես ապահովություն դրամական միջոցների ներհոսքի դադարեցման դեպքում
- Իրացվելիության և ֆինանսավորման հետ կապված՝ անկանխատեսելի հանգամանքներում գործողությունների ծրագրերի ապահովում
- Սահմանված ցուցանիշներին համապատասխան՝ իրացվելիության գործակիցների մոնիտորինգ:

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս ֆինանսական պարտավորությունները 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ պայմանագրային մնացորդային ժամկետայնությամբ: Ժամկետայնության աղյուսակում բացահայտված գումարները պայմանագրային չզեղչված դրամական միջոցների հոսքեր են: Նման չզեղչված դրամական միջոցների հոսքերը տարբերվում են այն գումարից, որը ներառված է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, քանի որ գումարը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հիմնված է զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Երբ վճարելիք գումարը ֆիքսված չէ, բացահայտված գումարը որոշվում է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ առկա պայմանները: Արտարժութային վճարումները փոխարկվում են՝ օգտագործելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ առկա ընթացիկ փոխարժեքը:

Ընկերության ղեկավարությունը չի ակնկալում նշանակալի տարբերություն ֆինանսական գործիքների ակնկալվող և պայմանագրային ժամկետայնության միջև:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

		2017թ. դեկտեմբերի 31					
	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	**Մինչև 1 ամիս**	**1-3 ամիս**	**3 ամսից-1 տարի**	**1-5 տարի**	**Ընդամենը**	**Հաշվեկշռային արժեք**
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ							
Փոխառու միջոցներ	15.53%	150,442	-	150,442	2,312,283	**2,613,167**	**2,150,776**
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ		**150,442**	**-**	**150,442**	**2,312,283**	**2,613,167**	**2,150,776**
Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ							
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		14,929	320	-	-	**15,249**	**15,249**
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ		**14,929**	**320**	**-**	**-**	**15,249**	**15,249**
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ		**165,371**	**320**	**150,442**	**2,312,283**	**2,628,416**	**2,166,025**

		2016թ. դեկտեմբերի 31					
	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	**Մինչև 1 ամիս**	**1-3 ամիս**	**3 ամսից-1 տարի**	**1-5 տարի**	**Ընդամենը**	**Հաշվեկշռային արժեք**
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ							
Հետգնման պայմանագրերի գծով պարտավորություններ	11.82%	191,117	-	-	-	**191,117**	**191,117**
Փոխառու միջոցներ	15.53%	189,292	-	150,442	2,613,167	**2,952,901**	**2,189,032**
Ընդամենը ֆիքսված տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ		**380,409**	**-**	**150,442**	**2,613,167**	**3,144,018**	**2,380,149**
Ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ							
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		14,319	5,120	-	-	**19,439**	**19,439**
Ընդամենը ոչ տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ		**14,319**	**5,120**	-	-	**19,439**	**19,439**
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ		**394,278**	**5,120**	**150,442**	**2,613,167**	**3,163,457**	**2,399,588**

21. Կապիտալի կառավարում

Կապիտալը կառավարելիս Ընկերության նպատակները հետևյալն են. (ա) ապահովել ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված՝ կապիտալի նկատմամբ ներկայացվող պահանջները, (բ) պահպանել Ընկերության կարողությունը՝ շարունակելու իր գործունեությունն անընդհատության սկզբունքով, ապահովելով շահույթ բաժնետերերին և օգուտ այլ գործընկերներին և պահպանել կապիտալի օպտիմալ կառուցվածք՝ կապիտալի արժեքը նվազեցնելու համար: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու համար Ընկերությունը կարող է կարգավորել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների չափը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետերերին, թողարկել նոր բաժնետոմսեր կամ վաճառել ակտիվները՝ նվազեցնելով պարտքը: 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից կառավարվող կապիտալի գումարը կազմել է 18,294,241 հազար դրամ (2016թ. դեկտեմբերի 31՝ 15,799,910 հազար դրամ):

ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի նկատմամբ ներկայացվող ներկա պահանջների համաձայն, վարկային կազմակերպությունները պետք է ապահովեն նվազագույն բաժնետիրական կապիտալ և ընդհանուր կապիտալ 150,000 հազար դրամի չափով: 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարիների դրությամբ Ընկերության կապիտալի չափը համապատասխանում է սահմանված չափին:

22. Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ

Իրավական գործընթացներ. ժամանակ առ ժամանակ, սովորական գործունեության ընթացքում Ընկերության դեմ կարող են պահանջներ ներկայացվել: Հիմք ընդունելով սեփական գնահատումները և ներքին մասնագիտական խորհրդատվությունը, ղեկավարությունն այն կարծիքին է, որ պահանջների գծով ոչ մի էական վնաս չի առաջանա, հետևաբար ֆինանսական հաշվետվություններում ոչ մի պահուստ չի նախատեսվել:

Հարկային օրենսդրություն. ՀՀ հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնութագրվում է օրենսդրության հաճախակի փոփոխություններով, պաշտոնական հայտարարություններով և դատական որոշումներով, որոնք երբեմն ոչ հստակ և հակասական են՝ ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են վերանայման և քննության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են տույժեր և տուգանքներ սահմանել: Հարկային տարին շարունակում է բաց լինել հարկային մարմինների վերանայման համար՝ հաջորդ երեք օրացուցային տարիների ընթացքում:

Այս հանգամանքները կարող են հարկային ռիսկեր առաջացնել ՀՀ-ում, որոնք առավել նշանակալի են, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը կարծում է, որ համարժեքորեն է նախատեսել հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով ՀՀ գործող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այդուհանդերձ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել և ազդեցությունը սույն ֆինանսական հաշվետվությունների վրա կարող է նշանակալի լինել, եթե այդ մարմիններին հաջողվի կիրարկել իրենց մեկնաբանությունները:

Ապահովագրություն. ՀՀ-ում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և այլ երկրներում լայնորեն տարածված ապահովագրության շատ տեսակներ դեռևս Հայաստանում չեն կիրառվում: Ընկերությունը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր հիմնական միջոցների համար, ինչպես նաև ամբողջովին ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրի՝ Ընկերության տարածքում տեղի ունեցած, կամ վերջինիս գործունեության հետ կապված պատահարներից: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Կապի*տալ ծախսերի գծով պարտավորություններ.* 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը հիմնական միջոցների մասով չունի պայմանագրային կապիտալ ծախսերի պարտավորություններ:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով. գործառնական վարձակալության գծով վարձավճարները վերաբերում են 1-5 տարի ժամկետով գրասենյակային տարածքների պայմանագրային վարձակալությանը: Գործառնական վարձակալության պայմանագրերը պարունակում են շուկայական վարձավճարների վերանայման դրույթներ: Ընկերությունը չունի վարձակալության ժամկետների ավարտից հետո վարձակալված գույքի ձեռքբերման տարբերակով պայմանագրեր:
Վարձակալության գծով ճանաչված ծախսը այս ժամանակաշրջանի համար կազմել է 141,024 հազար դրամ (2016թ. դեկտեմբերի 31՝ 159,976 հազար դրամ):

Ընկերությունն ունի չդադարեցվող գործառնական վարձակալության գծով հետևյալ պարտավորությունները՝

	2017թ. դեկտեմբերի 31	2016թ. դեկտեմբերի 31
Մինչև 1 տարի	86,388	85,550
1 տարուց ավելի, բայց ոչ ավելի, քան 5 տարի	164,516	163,934
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	**250,904**	**249,484**

ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի պահանջների կատարում. Ընկերությունը ենթակա է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից կանոնակարգման, որը հիմնականում վերաբերում է իր գործունեությանը: Նման կանոնակարգման պահանջների չկատարումը կարող է բացասական հետևանքներ ունենալ Ընկերության համար, ներառյալ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից տուգանքների սահմանումը: Ընկերությունը կատարել է նշված կանոնակարգման պահանջները 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Գործարար միջավայրը. զարգացող երկրների շուկաները, ինչպիսին է Հայաստանի շուկան, ավելի շատ են ենթակա ռիսկերի, քան առավել զարգացած երկրների շուկաները, ներառյալ տնտեսական, քաղաքական, սոցիալական, իրավական և օրենսդրական ռիսկերը: Հայաստանում բիզնեսների գործունեության վրա անդրադարձող օրենքներն ու կանոնակարգերը շարունակում են փոխվել, իսկ հարկային և կարգավորիչ դաշտը տարբեր կերպ են մեկնաբանվում: Իրավական, կարգավորիչ և քաղաքական միջավայրը ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների հետ միասին մեծապես ազդում է Հայաստանի ապագա տնտեսական ուղղության վրա: Հայաստանը դեռևս գտնվում է տնտեսական և քաղաքական փոփոխությունների գործընթացում: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանը չունի այն աստիճան զարգացած գործարար և կանոնակարգային ենթակառուցվածք, որը բնորոշ է ավելի զարգացած ազատ շուկայական տնտեսություններին: Ի լրումն, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել ֆինանսական շուկաների գործունեության ծավալները, ինչը թերևս չի արտացոլում ֆինանսական գործիքների արժեքները: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտ են հանդիսանում տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակը և տնտեսավարման կենտրոնացվածությունը, տարածաշրջանային անկայունությունները և միջազգային տնտեսական ճգնաժամը:

Համաշխարհային ֆինանսական համակարգերում համակարգային ռիսկերը, այդ թվում՝ վարկային շուկաների վիճակի վատթարացումը բացասական ազդեցություն ունեն Ընկերության կապիտալի և դրա հասանելիության, ավելի ընդհանրականորեն՝ գործունեության արդյունքների, ֆինանսական դրության և հեռանկարների վրա: Ավելին, դեռևս առկա են անորոշություններ՝ կապված երկրների տնտեսական իրավիճակի հետ, որը կարող է հանգեցնել արտասահմանից ներհոսող դրամական միջոցների պակասորդի, ինչպես նաև հանքարդյունաբերական արտադրանքի գների անկման, որը մեծապես որոշիչ դեր է խաղում ՀՀ տնտեսության համար: Առավել խիստ զգալի շուկայական սպառնալիքների և դժվարությունների արդյունքում ՀՀ տնտեսությունը, ինչպես նաև Ընկերության գործունեությունը կարող են վատթարանալ: Այնուամենայնիվ, քանի որ նման ենթադրությունների հիմքում ընկած են բազմաթիվ փոփոխական պայմաններ և անորոշություններ, ղեկավարությունը հնարավորություն չունի արժանահավատ գնահատական տալ, թե նման հանգամանքները ինչ ազդեցություն կունենան Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վրա:

Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ներառում ճշգրտումների ազդեցությունը, եթե այդպիսիք կան, որոնք կարող էին անհրաժեշտ համարվել, եթե վերը նշված գործոնների ազդեցությունը դիտարկելի և արժանահավատորեն չափելի դառնար ՀՀ համար:

23. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը

ՖՀՄՍ-ն սահմանում է իրական արժեքը որպես գումար, որով ակտիվը կարող է վաճառվել կամ պարտավորությունը փոխանցվել շուկայի մասնակիցների միջև սովորական պայմաններով ընթացող գործարքում չափման ամսաթվի դրությամբ: Այստեղ ներկայացված գնահատումները պարտադիր կերպով չեն արտացոլում այն գումարները, որոնք Ընկերությունը կարող է ստանալ որոշակի գործիքի շուկայական փոխանակման արդյունքում:

Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է տրամաբանորեն մեկնաբանել շուկայական տվյալները գնահատված իրական արժեքը որոշելու համար: Հայաստանի Հանրապետության շուկան կարելի է բնութագրել որպես զարգացող, և տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել ֆինանսական շուկաներում գործունեության ծավալները: Շուկայի գնանշումները կարող են հնացած լինել կամ արտացոլել վաճառքի գործարքների կրճատում և արդյունքում չեն արտացոլի ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները: Ղեկավարությունն օգտագործել է շուկայի ամբողջ հասանելի տեղեկատվությունը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը գնահատելիս:

Ընկերության՝ շարունակական հիմունքներով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը. Ընկերության որոշ ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ չափվում են իրական արժեքով յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է նշված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի որոշման մեթոդները (մասնավորապես՝ օգտագործված գնահատման մեթոդները և ելակետային տվյալները).

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

Ֆինանսական ակտիվներ/ պարտավորու-թյուններ	Իրական արժեք: 2017 թ. դեկտ. 31-ի դրությամբ	Իրական արժեք: 2016 թ. դեկտ. 31-ի դրությամբ	Իրական արժեքի հիերարխիա	Գնահատման հմտություն(ներ) և հիմնական ելակետային տվյալ(ներ)	Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալ(ներ)	Ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալների հարաբեր. իրական արժեքին
Ընկ. կողմից պահվող ՀՀ պետական արժեթղթեր	406,783	288,087	- Մակար-դակ 2	Չեղչված դրամական հոսքեր. նախասահմանված դրամական հոսքերը զեղչված են այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է մինչև մարման ժամկետն ընկած շուկայի եկամտաբերութ-յունը	չկան	չկան
Հետգնման պայմանա-գրերով գրավադրված ՀՀ պետական արժեթղթեր	-	100,579	- Մակար-դակ 2	Չեղչված դրամական հոսքեր. նախասահմանված դրամական հոսքերը զեղչված են այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է մինչև մարման ժամկետն ընկած շուկայի եկամտաբերութ-յունը:	չկան	չկան

Ընկերության՝ ոչ շարունակական հիմունքներով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը (սակայն իրական արժեքի բացահայտման ծանոթագրություն է պահանջվում). ղեկավարությունն կարծում է, որ բացառությամբ ներքոնշյալ աղյուսակի, ֆինանսական հաշվետվությունում ներառված մնացած բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները մոտ են իրենց իրական արժեքներին:

	2017 թ. դեկտեմբերի 31		2016 թ. դեկտեմբերի 31	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
Ֆինանսական ակտիվներ				
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր՝				
- հաճախորդներին տրվող վարկեր	17,084,456	19,110,863	15,710,460	16,771,611
- առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	15,523	15,523	4,554	4,554
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ՝				
- պետական պարտատոմսեր	368,513	375,274	766,353	767,575
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Ամորտիզացված արժեքով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ				
- հետգնման պայմանագրեր	-	-	191,117	191,117
- վարկեր փոխկապակցված անձանցից	2,150,776	2,278,494	2,189,032	2,262,751
- վարկեր այլ ընկերություններից	-	-	-	-
- առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	15,249	15,249	19,439	19,439

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (շարունակություն)
(հազար ՀՀ դրամով)

	Իրական արժեքի հիերարխիա առ 2017թ. դեկտեմբերի 31			
	Մակարդակ 1	**Մակարդակ 2**	**Մակարդակ 3**	**Ընդամենը**
Ֆինանսական ակտիվներ				
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր՝				
- հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	19,110,863	**19,110,863**
- առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	-	15,523	**15,523**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ				
- պետական պարտատոմսեր	-	375,274	-	**375,274**
Ընդամենը	**-**	**375,274**	**19,126,386**	**19,501,660**
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Ամորտիզացված արժեքով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ՝				
- վարկեր փոխկապակցված կողմերից	-	2,278,494	-	**2,278,494**
- առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	-	15,249	**15,249**
Ընդամենը		**2,278,494**	**15,249**	**2,293,743**

	Իրական արժեքի հիերարխիա առ 2016թ. դեկտեմբերի 31			
	Մակարդակ 1	**Մակարդակ 2**	**Մակարդակ 3**	**Ընդամենը**
Ֆինանսական ակտիվներ				
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր՝				
- հաճախորդներին տրված վարկեր	-	16,771,611	-	**16,771,611**
- առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	-	4,554	**4,554**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ՝				
- պետական պարտատոմսեր	-	767,575	-	**767,575**
Ընդամենը	**-**	**863,076**	**4,554**	**17,543,739**
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Ամորտիզացված արժեքով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ՝				
- հետգնման պայմանագրեր	-	191,117	-	**191,117**
- վարկեր փոխկապակցված կողմերից	-	2,262,751		**2,262,751**
- վարկեր այլ հաստատություններից	-	-	-	**-**
- առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	-	19,439	**19,439**
Ընդամենը	**-**	**2,453,868**	**19,439**	**2,473,307**

Վերը նշված մակարդակ 2-ում և 3-ում ներառված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների՝ իրական արժեքները որոշվել են զեղչված դրամական հոսքերի մոդելի ընդհանուր ընդունված գնային մոդելի համաձայն, որում ամենակարևոր հանգամանքը գործընկերների վարկային ռիսկի զեղչման տոկոսադրույքն է:

24. Փոխկապակցված անձանց հետ գործարքներ

Կողմերը, որպես կանոն, համարվում են փոխկապակցված, եթե դրանք գտնվում են ընդհանուր վերահսկողության տակ, կամ կողմերից մեկն ունի կարողություն վերահսկելու մյուս կողմին, կամ կարող է ունենալ նշանակալի ազդեցություն կամ համատեղ վերահսկողություն մեկ այլ կողմի նկատմամբ՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Յուրաքանչյուր հնարավոր փոխկապակցված կողմի հարաբերություն դիտարկելիս ուշադրություն է դարձվում հարաբերության բնույթի, և ոչ միայն իրավական կառուցվածքի վրա:

2017 և 2016թթ. դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

	2017թ. դեկտեմբերի 31		**2016թ. դեկտեմբերի 31**	
	Փոխկապակց-ված կողմերի մնացորդներ	Ընդամենը՝ ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների	Փոխկապակց-ված կողմերի մնացորդներ	Ընդամենը՝ ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների
Հաճախորդներին տրված վարկեր՝				
- Առանցքային ղեկավար անձնակազմին տրված վարկերի համախառն գումար (պայմանագրային տոկոսադրույք՝ 5%, ժամկետայնություն՝ 2026)	92,371	17,507,719	99,417	16,437,355
Հաճախորդներին տրված վարկերի մասով արժեզրկման կորուստների հատկացումներ	(514)	(423,263)	(2,694)	(726,895)
Վարկեր և փոխառություններ՝				
- բաժնետեր	2,150,776	2,150,776	2,189,032	2,189,032
Շահաբաժնի պարտավորություն				
- բաժնետեր	200,282	200,282	137,767	137,767

Առանցքային ղեկավար անձնակազմը ներառում է գործադիր վարչությունը, վարչությունների ղեկավարները և վերստուգողը: Տնօրենների խորհրդի անդամների ընդհանուր վարձատրության մասով ծախսերը ներառված են վարչական և այլ գործառնական ծախսերում, իսկ առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրության ծախսերը՝ անձնակազմի գծով ծախսերում:

Տնօրենների խորհրդի անդամների և առանցքային ղեկավարների 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարիների վարձատրությունը, որը ներառվել է անձնակազմի ծախսերում, հետևյալն է.

	2017թ.		**2016թ.**	
	Փոխկապակցված կողմերի գործարքներ	Ընդամենը՝ ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների	Փոխկապակցված կողմերի գործարքներ	Ընդամենը՝ ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների
Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրություն.		(955,415)		(947,098)
- *կարճաժամկետ աշխատողների հատուցումներ*	(101,387)		109,090	
- *այլ երկարաժամկետ աշխատողների հատուցումներ*	(10,077)		10,223	
Ընդամենը	**(111,464)**	**(955,415)**	**119,313**	**(947,098)**

Փոխկապակցված կողմերի հետ եկամտային և ծախսային հոդվածները հետևյալն են.

	2017թ.		**2016թ.**	
	Փոխկապակց-ված կողմերի գործարքներ	Ընդամենը՝ ըստ ֆինանսական հաշվետվություն-ների	Փոխկապակցված կողմերի գործարքներ	Ընդամենը՝ ըստ ֆինանսական հաշվետվությունների
Տոկոսային եկամուտ		5,022,250		4,382,598
- *առանցքային ղեկավար անձնակազմ*	16,950		18,536	
Տոկոսային ծախս		302,007		303,715
- *բաժնետեր*	301,478		303,275	
Գործառնական ծախսեր		647,578		643,525
- *Խորհրդին առնչվող ծախսեր*	36,870		39,300	

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքները կատարվել են «անկախ կողմերի միջև գործարքի» սկզբունքով, բացառությամբ անձնակազմին տրվող վարկերի: